

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Joannis Pierii Valeriani Bellunensis Hieroglyphica, Sive De Sacris Ægyptiorum Aliarumque Gentium Literis, Commentariorum Libri LVIII

Valeriano, Pierio

[Lipsiae] ; Francofurti Ad Moenum, 1678

Liber Secundus.

urn:nbn:de:hbz:466:1-14259

HIEROGLYPHICORUM COLLECTANEA, EX VETE- RIBUS ET NEOTERICIS DESCRIPTA.

LIBER SECVNDVS.

BELLA Civilia.

DE Draconis & Aquilæ cruenta pugna locus est apud Homerum *Od.* quem Cice-
ro vertit in Mario, ex quo ejus verius referuntur libro de Divinatione elegan-
tissimi:

*Hic Jovis alifoni subiro pennata satelles
Arboris è trunco serpentis saucia morsu. &c.*

Imitatus etiam est Homerum Virgilius xi. *Aeneid.* ibid.
*Uig, volans alte raptum cum sulva Draconem
Fert aquila, &c.*

Plinius ancipitem Aquilæ & Draconis in aere conflictum esse scribit, ita ut sæpe simul decident.
Tangit idem breviter Plutarchus quoque Commentario *de Phis. exp. pios.* Est autem hæc imago
mutuo se Marte conficientium, qualis fere conflictatio potentiorum inter se belligerantium esse
solet, maxime in bellis civilibus, ut Pompeji & Cæsaris congressus docere possunt. Unde prover-
bium ex Sybillæ Erythrææ vaticinio natum:

κλῆεις ἰ νικηδεις, ἰ δὲ νικητας ἀντιδιδαι:
Flet victus, sed victorem mors atra peremit.

C Sic videlicet, ut in Pace Aristophanes ait,

Και πλεονεχῶς πρὸς τοὺς θεοὺς ἀντιδιδαι πλεονεχῶς:
Ac recalcitrans per iram testa testam vulnerat.

Qua de re vide Proverbium *Testa collisa teste.* Et alterum: *Cadmea victoria,* ipsis scilicet victoribus
haud lælix, cujusmodi Græcorum fuit, quorum nulli non magno constitit capta tandem Troja.
Argute, sed vere Pyrrhus Epiri Rex, cum duobus præliis vicisset Romanos, multosq; amicorum &
dñcum amisisset, si adhuc semel inquit, Romanos vincemus, actum est de nobis. Agesilaus etiam
cum ad Corinthum Lacedæmonii vicissent Athenienses, multitudine occisorum audita exclama-
vit: O infelicem Græciam, quæ tantum hominum ipsa sibi interemit, quantum satis erat ad uni-
versos vincendum Barbaros! Utrumq; refert Plutarchus in apophth.

*Victor uterq; cadit: proli quam victoria acerba est,
Cum trahit in præceps una ruina Duo!*

BELLATOR Strenuus.

A Ut mors, aut vita decora, vel ut nostro sæculo nonnulli, Victoria numeris omnibus absoluta,
vel pax tuta, vel mors honesta.

*Dixeris hos fortes, quos nec formidine mortis,
Pro patria latos occubuisse juvat.*

A canibus venaticis agiratus aper, & summa vi in venabulum irruens, quod aut excutere conatur,
aut ab illo confici cupit, hieroglyphicon est viri fortis ac plane imperterriti, præsens periculum mi-
nime fugientis, quem Petrus Angelus Bargaus lib. 4. *Cynegetic.* ita describit:

*Non ille iras, non ille superbos
Demittit, animos. aut seva pericula vitæ
Ignavus, neq; etiam cursu pedibusq; salutem*

Quæ

*Quirit, & hostiles præcepta evadere terras:
Sed ruit in medias hominum canumque cohortes
Uxor, atrox, certusq; mori, quem coperat unum
Ante locum tutatur habens, nec deserit unquam.*

Non aliter magnanimus & strenuus bellator, urgente necessitate, omnia alia contemnit, plane sibi persuadens, quod, secundum Horatium,

Dulce & decorum est pro patria mori.

Et Virgilius intrepidum militem armis hostilibus oppressum, sociosq; suos ad prælium adhortantem inducit inter cætera dicentem, lib. 2. Æneid.

Una salus victis nullam sperare salutem.

Estq; etiam Musonii (citante Stobæo) præclarum in hanc sententiam præceptum: *ἀποθανεὶ ἢ ἔσθῃ ἀμείνων, ἢ ἔσθῃ μὴ μισθὸν μισθῶν, ἢ μὴ ἀμείνων οὐδὲ μισθῶν, ἢ δὲ κενὸς μισθῶν ἔσθῃ.* Id est, *arripe, dum licet, mortem honestam; ne paulo post moriendum sit tibi quidem, sed honeste facere tibi non sit amplius integrum.* Othoni primo vere magno Imperatori hieroglyphicon illud gratum, & in usum fuisse docti viri referunt.

BELLICOSUS.

Quo acrior equus est, inquit Plinius lib. 8. cap. 49. eo altius in bibendo nares mergit. Sic quoque vir fortis ac bellicosus, quo majora pericula ipsum circumstant, eo acrior & acrior redditur, intrepide admodum pergens ad propositum, ut scilicet virtutis suæ specimen illustrius exhibere possit. Apud Lucanum lib. 9. Cato Uticensis exercitum in Lybiam ducturus, militibus suis inter alia hæc suggerit,

*-----Serpens, sitis, ardor, arena,
Dulcia virtuti: gaudet patientia duris,
Latius est, quoties magno sibi constat honestum.*

Claudianus etiam præclare,

*Vile decus, quod non erexit prævius horror.
Ingentes impeminant discrimina magna triumphos.*

Et qui Plinii mentem expressit, ita Disticho ludens,

*Totus equus naso ceu fertur anhelus in undam
Præsentis, adversis obvius ite malis.*

BELLI alea dubia.

RERUM vices varie.

Non caret admiratione pugna Falconis cum ardea, nam si hæc accipitrem vel falconem in sublimi potest superare, & sibi illum subicere, suis excrementis in eum emissis, pennas ipsius corrumpit, & ad putredinem perducit. Quare falco hoc quanto potest studio vitans, & naturali instinctu sibi cavens, tandem ex obliquo cum illo in ære contendit, donec tandem occasione oblata superior factus Ardeam magno impetu deturber. Quis magis evidenti similitudine belli incertos ac fallaces eventus representari posse existimet? De quo omnium veterum scriptorum plurimæ graves extant sententiæ, & notus est versiculus Homericus, *il. 7.*

*ἔκαστος ἐπὶ τῷ ἄλλῳ, ὅσῳ τὸ κρείσσον αἰετῶν ἐστίν. Id est,
Communis Mors, inq; vicem perimit perimentem.*

Seneca quoq; Naturalium Quaestionum, lib. 4. Ubi de Pompejo ac Lepido illi sermo est, cum ille alienum exercitum fugeret, hic vero suum; inquit. Ex quo liquere mortalibus posset, quam velox forte ad inum lapsus ex summo, quamq; divetia via magnam potentiam fortuna destrueret. Legitur quoq; ascriptum, *Nulla salus bello, pacem se poscimus omnes,* ex Virgil. xi. Æneid, item Claudiano lib. 1. in Ruffinum;

*-----Fam non ad culmina rerum
Injustos creviffe queror: tolluntur in altum,
Ut lapsu graviore ruant.*

A Cum quo congruunt versus poetæ veteris, relati ab Aristot. 2. Rhetoricorum,

Fortuna multos sæpe in altum provehit,
Non quod bene illu esse consultum velit;
Sed ut inde casu insigniore corruant.

Et Poeta noster ingenioso Disticho:

Sunt dubii eventus insertaq; prælia Marti,
Vincitur hæc raro qui prope victor erat.
BELLUM civile.

Miserias bellorum civilium hieroglyphice descripsit poetarum Gallorum facile princeps in nobili poemate, quod Hebdomas dictum est. Hujus aurei verticuli alii. Latinus expressit; In iis Draconis cum elephante pugna, mutuum civium lanienam & fœdam interneconem depingit. Ab aliis ramis Draco elephantem velut ex insidiis & excubiis moratus.

<p>B Desit, & circum sinuosa volamina fuscens, Nodosus elephanta modis & nexibus angit, Nada cui laxare sinu & vincla potestas. Ergo amens elephas trunco rupive propinquat, Elictu illusurus sacrum quem longius hestem Si ferat, extremos gemitus effundat in auras. Protinus exsolvit nodos, & corpore lapsus Crure draco spiris asper sic impicit arctus, Ferre, ut is alterius nequeat præ compede gressum. Dum nodos elephas pugnat laxare tenaces Vana fremens, adhibetq; manum, simul impius anguis. Inferit os ori: pernitq; illapsus in altum</p>	<p>Spirantes anima caulas atq; ostia claudit. Atque Cadmo simili fortuna triumpho: Nam submissis humum vita fugiente petessens, Immani barrus victorem pondere frangit. Mutua causa necis. Francum de more, cruentas In sua, prob rabies! ventrem viscera dextras; Dum civis temerare manu vi suadet, & amens Religionis amor, Druidum quo sanguine campi, Et Moncontorie late rubuere novales, Totam incestarunt tumulu & funere gentem; Et patrie strem patrio misere sepulchro.</p>
---	--

Idem versus de dissidiis civilibus Judæorum, Græcorum, Romanorum, patrum item nostrorum memoria Guelforum & Gibellinorum in Italia campis & civitatibus exponendi videntur. Etenim in iis, civium præliis commoritur dimicatio, victusq; corruens, pondere complexum victorem elidit, Plinio teste, lib. 5. cap. 11. Paucis omnia, victus ejulat, victor autem lacrymas nequicquam effundit: & sero Phryges sapiunt.

BELLUM civile.

Aristoteles lib. 9. de hist. Animal. cap. 1. inter alias inimicitias innatas quibusdam animalibus, hæc de noctua & cornice quoq; refert. Cornix cum noctua dissidet, nam cornix meridie surripens ova noctua ea absumit, cum non clare interdum noctua videat. Contra vero ova cornicis noctua expedit noctua, estq; altera noctua, altera interdum potentior. Idem Plin. lib. 10. cap. per. & Alianus lib. 7. c. 40. affirmant. Plutarchus in libello de odio & invidia addit insuper, harum avium occisuram sanguinem non permisceri, & si etiam quis confundat, utrumq; seorsim disfluere. Sed nonne videmus quotidie ferme homines ipsos tot capitales inimicitias exercere, ac sæpe numero absq; omni justa causa, & invidiam, id est, irreconciliabile bellum inter se gerere? Quod si ista vehementia & inimicitia contra communes hostes, Turcas istos & Scythias aliasq; similes barbaras & crudelēs gentes usurparetur, non quidem esset culpanda, sed hoc inter illos, qui debebant esse conjuncti. sic. i. quantopere est deplorandum? Sic Euripides quoque in Iphigenia Aulidensi conquiretur fratrum iras esse acerbissimas.

Ἐνὶ ἀπογνήσσει γλυκῆσαι λήγας,
μῆχος δ', ἵνα πῶς ἰμπίσων εἰς ἕσπιν. Id est,
Res dira verbis invicem altercat,
Dissidū, fratres dimicare mutuis
Si quando lis inciderit aut contentio.

Quod cum magno probrorum & pacis amantium dolore, nimis esse nostris temporibus tristissimis tam in politicis, quam in ecclesiasticis rebus usitatum, experientia comprobat.

*Non tenebris cornix, non luce est noctua tuta,
Alterius savis hostis ab insidus.*

B E N E F I C E N T I A.

Vitis Lauro fulta rectius fructus suos ad maturitatem hoc modo producere potest, quamvis Laurus ipsa quoque non parum utilitatis hominibus præbeat, atque ita utraque stirps non sibi, sed aliis hanc quasi operam mutuam tradat. Quæ propter nos quoque, quibus humanitatis virtus proprie competit, cuncta nostra consilia ac universas actiones eo semper dirigere debemus, ut non solum nobis, sed aliis quoque, prodesse possimus. Nihil enim melius neque præstantius bonitate ac beneficentia. Ex balsami fructu liquor nobilissimus, vulnerato vel sacrificio cortice in astate destillat, hodie etiam in Ægypto illius magnus usus est ad omnia vulnera ac ulcera difficilia ac foetida, aliosque plures ejusmodi affectus. Docemur hoc hieroglyphico de mutua inter homines præstanda benevolentia ac prompta opera, e iam si interdum aliquid propterea laborum & molestrarum sit suscipiendum. Nihil enim, ut ait Cicero, bonitate ac beneficentia est melius aut præstantius. Quod quidem S. Paulus multo efficacius ac verius in epist. ad Coloss. cap. 3. monet, inquit, Induite viscera commiserationis, benignitatem, animi humilitatem, lenitatem, demeritum.

B E N E F I C I & liberales.

Seleucidatum avium (ut Plinius refert lib. 10. cap. 27.) adventum à Jove precibus impetratum Casii, vel secundum alios Caspii montis incolæ, fruges eorum locustis vastantibus. Nec unquam veniant, quove abeant compertum, nunquam conspectis, nisi cum præstatio earum indigent. Hæc doctiss. Jacobus Dalechampius in commentariis huic auctori additis existimat esse ex Eboracorum genere. Meminit autem harum quoque Galenus lib. 6. de locis affectis: ac Anthonius Galenus in libello de Japygia situ, annotavit simili ratione avem quandam marinam, quam in Apulia Gannam nominant, bruchos ibidem copiosissimos non solum devorare, sed etiam ova & fetus eorum ubique consumere. Sic Alianus lib. 3. de Animal. cap. 12. idem scribit de monedulis Locustarum fruges vastantium ova & fetus perdentibus, unde tanquam bene meritis Thessali, Illyrii & Lyciani illi vicium publicum præbendum decreverunt. Potest autem hieroglyphicon illud convenire omnibus beneficiis & liberalibus, & nihil nisi commoda & utilitatem aliorum imprimis egentium & calamitosorum spectantibus. Quod recte etiam militibus strenuis sine privato emolumento patriæ tantum juvandæ causa suam operam aliis præstantibus accommodari poterit, quorum utinam hæc temporibus periculosis, ob Turcarum immanissimam tyrannidē plures numero quam (proh dolor!) fieri solet, existerent: cum videamus potius (secundum Aurelianum) lachrymis locustarum quam præda hostium multos ex illis delectari. Sed consulatur hæc in parte eruditiss. Julius Lipsius lib. 5. cap. ult. de re militari Romanorum secundum Polybium, quo in loco nostram militiam cum antiqua accurate confert Utiliter etiam legetur Adrianus Turnebus in Panegyri de Callio capto, ubi illum locum gravissimo hoc versu concludit,

Vig. in Christicolæ, in Turcam semina pugnat.

Et Poeta noster,

*Qui prodesse aliis studet, in sua commoda spernat;
Ne pereat turpi gloria pulchra lucro.*

B O N I S mala cedunt in bonum.

Gargas de horto & Nicolaus Monardes referunt lapidem Bezoar, hodie nominatissimum, cuius magna vis contra venena esse perhibetur, reperiri in ventriculo, vel potius in receptaculo quodam salis modo formato, & ventriculo parte interiore adhærente. Animal dicitur esse figura hirci vel capræ. Clusius cervicapram nominat, propter similitudinem, quam habet cum utroque animalante. Præfertur autem lapis ex montanis ejusmodi capris ablati, cuius sit ob pabulum odoratissimarum plantarum aliis multo præstantior. Addunt nonnulli hoc animal serpentibus quoque, vel scorpioni quoque in succum & sanguinem, partim in hunc lapidem eos convertere. Quo hieroglyphico designatur Bonis vitis mala etiam ipsa cedere in bonum, & ab his vitis, vel rebus etiam adversis, quibus

A alii succumbere, aut profus perire solent, cordatis ac piis nihil periculi vel incommodi esse metuendum, sed insuper inde propter constantiam & recti iudicii robur magis confirmari, spiritus etiam acriores & alacriores colligere.

*Nulla venena probus vitii, fortisq; maligna
Obsunt; quin potius robora dant animis.*

Hac referri potest celebri Horatii de iusto & proposito tenace viro carmen, lib. 3. Od. 3. quem

*Si fractus illabatur orbis
Impavidum serient ruina.*

Ille etenim, ut canit Plakes,

*Securus arvas inter & aspidem
Deget, serarum & pignora tigrisq;
Tutusque calcabit dracones,
Et Lybica catulos leana.*

B Quin & ipsos, imo mortem ipsam, superabit & devorabit.

C O E L E S T I A *speclanda.*

URanops piscis est Græcis, (Latinum enim nomen non habet, unde & Plinius Græcum retinuit) qui in idem *ἄνωθεν* dicitur, ut ex Athenæo & Plinio liquet. Oppiano *ἠεροεικής* dicitur. Ejus oculi supra caput siti recta in cælum semper erecti sunt, unde & illi nomen, & Latinus interpret *cæli speculatore*m venit. Hinc argute Galenus ridet eos, qui existimant idcirco hominem erectum stare, ut cælum prompte suspiciat. Nam illos hunc piscem nunquam vidisse ait, qui etiam invitum cælum semper intueatur; hominem autem si contemplari illud velit, collum retorquere necesse sit. Rideret igitur Galenus Ciceronem & Ovidium, huncq; sequutos Claudianum, Silium Boetium & Manilium. Rideret multo magis ipsum Platonem in Cratylo, cui *ἀστέρα* est *ἀστέρας* & Etymologum, qui deducit *ἀστέρας* *τὸ ἀνωθεν*, quod debeat

Erectos ad sidera tollere vultus.

C Rideret denique B. Augustinus Ambros. Lactantium, & alios, & imprimis Lactantium, qui toties idem inculcat, & lib. 2. de orig. err. velut in sublimi aliqua specula constitutus, Persianum illud proclamat:

O curva in terras anima, & cœlestium inanes!

Cælum potius (inquit) intuemini: ad cujus spectaculum vos excitavit ille artifex verus Deus. Ille vobis sublimem vultum dedit; vos in terram curvamini: vos altas mentes & ad patrem suum cum corporibus suis erectas, ad inferiora deprimitis; tanquam vos peccitate, non quadrupedes esse natos. Igitur tantum abis, ut Galeni nos impietas moveat, ut potius semper in corde nobis sit S. Pauli 3. ad Coloss. *τὸ ἄνω φρονεῖν.*

Sursum oculos, o Mens, vani obliviscere mundi,

Te manet in cœlu non peritura domus.

C O E L E S T I A *quærens terrena non curat.*

D AVis quædam pulcherrima & rarissima, qualis jam exsiccata cum plumis apud nonnullos visitur, in Moluccis reperitur insulis, mole corporis satis parva, ob pennas vero longiores puratur mediocri magnitudini. Hæc (ut incolæ affirmant) nunquam in terra est conspecta viva, sed interdum exanimis in eam ex alto aere decedit, ac inventa apud istos populos in magna habetur veneratione. Appellatur autem lingua vernacula *Manuco diarta*, id est, Aviculam Dei, quia putant eam in paradiso nasci, quare apud nos quoq; inde nomen sortitum est. Hanc pedibus omnino carere constat, quamvis Aristoteles neget eam in avium genere reperiri, cum hirundines *ἄπυδος*, sive *ἄπυδοι*, secundum eundem: pedes habeant pilosos, sed ita minutos ut his carere videantur. In maris vero dorso fila gemina, nigra cornu instar utriq; in rectum extensa, tres & amplius longa observantur, quorum usum peritiores rerum Naturalium esse existimant, ut foemina dum ova fovet in eodem dorso cavitate efformante, utis vinculis mari alligetur, atque ita in ipso pullos excludat. Melchior Qui-

landinus putat apud veteres esse Rhyntacem, cuius meminit Plutarchus in vita Antoninis: necnon A Ctofius & Dion. Scriptores rerum Indicarum, alias tradunt in Mexicana regione existere aviculis, Cinzonos dictas, carentes pedibus, & tunc tantum viventes, ex quarum pennis Chineses artificiosissimas picturas concinnat. Congruum autem hoc hieroglyphicon in eos optime, qui rebus terrestribus ac caducis spretis ac contentis ad caelestia & aeterna semper toto animo se conveniunt. Quare abbi additum legitur: SUPERATA TELLUS SYDERA DONAT. vel METEORUM VITAM, id est, *Sublimis anima, secundum pulcherrimum Nazianzeni versum:*

*Ἰσὺν βλάστω δῖον, χροῖον δ' ἐπιλήθρο πέντατον,
Sursum anime specta, terrenaque sperno cuncta.*

Convenit enim nos ima negligere quorum conversatio esse debet in caelis. &

*Falces nuntium quorum semper aethera mentis
Sublata, cuncta haec infera despicunt.*

CALUMNIATOR.

Pastinacæ, quam *εργυρία* Græci vocant, radius sive aculeus adeo venenatus est, ut tam piscatoribus quam pisces lethali ter vulneret, quibus etiam eo ictis inter paucas horas, nisi remedia adhibeantur, occumbendum est. Ea de re post Aristotelem Athen. Elian. Micand. Plinium, inter veteres vel imprimis Oppianus legendum est, cuius pulcherrimos de Pastinacæ vermiculos Had. Junius Embl. 8, latine reddidit. Clam autem in mari delitescit, adeo ut stabilis ac quæta videri possit: accedentes igitur incautus pisces, radio, quem in media parte oblonga cauda infixum, quo vult, dirigere potest, miro astu & nocendi libidine ex occulto figit & enecat. In piscatorem quidem quod radium etiam ejaculetur, inde Proverbum natum esse quidam existimant. *Piscator istas sapit.* Tales sunt homines pestiferi, qui cum virus suum palam in bonos effundere nequeant, latent in insidiis tantum, & calumniis sibi occulte ad nocendum viam sternunt, donec eos vel otio suo, vel aliena fraude securiores factos, tandem ex aperto aggrediantur, & omni us fortunis exuant. Nam, vere Achil. Stadius lib. 6. ait: *ἴσθ' μὲν ἢ διαβολῆν ἠεὶ καὶ ἐπὶ τοῖς πλοῦσι, πρὸς τὸ φθορῆσθαι.* Calumnia est gladius acutus, ignis & inertis ad eximendam tyrannidis suspicionem suis deditit, donec eam denuo confectum, longe crudelius quam antea exerceat. ut de eo Plutarch. refert. Sed & arboris pastinacæ radius enecat, Eliano & Plinio testibus. Ex quo est Had. Jun. iemblema doctissimum, in delatores tandem constitutum. Busbequius in itinerariis suis, pastinacæ sive aculeo metuendam à suis comitibus captam fuisse narrat, quo dum ipsos appetebat, se ipsam transfixerit. Quod & de corpioni consuetum esse sepe vidimus. Id certe Calumniatori seipsum suis artibus evententi aptissime convenit. Pluto

*Sæva venenata cautus fuge spicula lingua:
Plus ea quam ferro volnera facta dolent.*

CANDOR. CONSTANTIA. INTEGRITAS.

Exempliis, & Salamandra est. Eam non tantum non consumi igne, sed flammam etiam extinguere rigore suo, plerique veterum affirmant. Aristoteles, Suida, Nicander Nazianzenus patra n. ad V. rg. Elianus, Plinius, & Q. Serenus Sammonicus. Quamvis autem contra disputent Dionysius Scordides, recentiores multi, & Broderus 3. Misc. 3. Galeni auctoritatem adducat, ipse tamen Galenus vel de mortua Salamandra agit, vel hoc sentit, non aliter eam igni succumbere, quam si nimis diu in illo moretur. At non esse fabulosam hanc ignis extinctionem, quæ Salamandra tribuitur, etiam magus ille Scaliger ex Olympiodoro convincit. Nobis huic hieroglyphico occasionem præbuit Greg. Nazianzeni locus in vita Basilii magui, in quo Salamandram Constantiæ iconem tuces, & Basilium in Athenarum *θεσπιθυμῶν* salvos & sanos esse conservatos gloriatur. Verba ejus sunt: *καὶ ἡ ἑστὴ ἢ περὶ τῆς πύλης, ἢ ἀλλοῦ, ἢ ἡ γλοῦκος, ἢ ἡ ζωὴν ἐν πυρὶ σκαῖρος,* (Salamandram intelligi patet ex ejus patra. ad Virg. vers. 480.) *ἢ πῶς πῶς ἀλλοῦτος, ἢ πῶς ἢ μὴ ἢ μὴ ἢ πῶς ἢ πῶς ἢ πῶς.* Id est, si quis est aut esse creditur fluvius, dulcedinem suam in salso mari retinens, aut animal in igne saliens, & quo

cu[m] illa domantur, id scilicet, ego & Basilus eramus inter omnes aequales nostros. Quidam Salamandram in igne etiam nutriri volunt: unde Chymista ex Avicenna lapidem suum Philosophicum hoc typo exprimunt. Et hoc sensu Salamandram igneam Francisco T. Regi Gall. in usu fuisse T. Paradinus in-
nuit, cum dicto Italico: *NUDRISCO IL BUONO, ET SPECO IL REO.*

*Ambulat in medijs Salamandra illasa per ignes;
Nempe illasa manet semper & integritas.*

C A P I E N T E S. *capti.*

Non est usitator, nec jucundior, utpote omnis pene laboris & periculi expers, piscandi mo-
dus, quam, ut Martialis cecidit, *piscem tremula salientem ducere dextra*: cumque dulciss. vctibus
graphice descripsit Oppian. init. ubi Antoninum Imp. hamo piscantem fingit, cui se pisces ultro
ad capiendum objiciant. Hinc nata nobis hieroglyphici inscriptio ex 3. Claudian. de laud. Stilico-
nis, ubi de leonibus loquitur, qui à Diana se capi gaudeant. Lud. dulcis in suis Impresis, Italico ver-
bo communiter sic dicitis, addit: *NON CAPIO, NI CAPIOR.* Quod ut ambiguum, vel de hamo, vel
de pisciculo intelligere possis. Quod non incepte, quamvis à magno argumento ad rem ludicram,
Senecæ illud in Thyeste referas:

Non poterit capi,

Nisi capere veller. Ut & Proverb.

Inscire homines. Nihil autem melius, ut puto, hæc explicare poteris, quam insignis ille Senecæ locus
Ep. 8. Clamo, vitare quæcumq; vulgo placent, quæ casus attribuit: ad omne fortuitum bonum su-
spiciosi pavidiq; subsistite. Et fera & piscis spe aliqua obiectante decipitur. Munera ista fortunæ
potatis? Insidia sunt. Quisquis nostrum vitam agere vitam vult, quantum plurimum potest, ista
vicata beneficia devitet, in quibus hoc quoq; miserimi fallimur, quod habere non putamus, ha-
bemus. Hinc Martialis illa:

Munera magna quidem misi, sed misse in hamos,

Et piscatorem piscis amare potest?

Qui potes insidias dona vocare tuas?

Sic Plato in Timæo, Cicero, teste, *non idcirco dicitur miser, voluptatem escam malorum dixit, quod ea*
scilicet homines capiantur, ut hamo pisces, quod & Plaut. in Merc. vertit.

Dum capimus, capimur: si loquimus, haud capiemur.

Instructas vitat, qui sapit insidias.

C A P T A T O R E S. HÆREDIPETÆ.

DE vulturibus, qui Græcis *triduo* sunt, hæc apud Plinium sæpius laudato libro legimus: Triduo
ante vel biduo eos volare ubi cadavera sunt. Quod Ælianus lib. 2. cap. 46. copiosius ita expo-
nit. In hominum cadavera vultures infestissimi feruntur, in quæ incurrentes tanquam hostilia in-
vadunt, & hominum vicinum ad moriendum quando supremum vitæ diem agat, diligenter obser-
vant. Expeditos in bello exercitus præsentione quadam consequuntur, placere scientes, quod ad bel-
lum proficiscantur, & quod omnis pugna strages edere solveat. Idem D. Basilus, & D. Ambrosius
in hexametro tradunt. Sic Plautus in Truculento,

Illud est, vide ut jam quasi vulturis triduo

Prius prædivinant, quo die esuri sient,

Illum insidiat omnes.

Horapollon quoque lib. 1. cap. 12. tradit hieroglyphice inter alia vulturem notare rerum præcogni-
tionem. Nam ad eam partem exercitus sese convertere solere, ubi major est futura clades, sibi ex ca-
daveribus alimentum seponente & in futurum prompte reservatam. Est autem hieroglyphicon
conventionis in homines avaros, rapaces, & per fas, nefasq; aliorum bonis insidiantes. Unde Aulejus
causidicos & improbos rabulas forenses vocavit vultures togatos, sicut Cicero quoq; in Orat. pro
Sextio, Gabinium & Pisonem, qui pretio omnia nundinarentur, ac ad se rapere, vulturios paluda-
tos

tos nominavit. Quo etiam pertinent hære dipetæ & testamentorum captatores, quos Martialis iur-
det cum alibi passim, tum in illo Epigrammate:

----- *Cujus vultus hoc eris cadaver?*

Ac Seneca lib. 15. Epist. 96. hos describens: Amice, inquit, aliquis ægro affidet, probamus. Ac hoc
si hereditatis causa facit, vultus est, cadaver expectat.

Vultus prada inhians est captatoris imago;

Hæc quam plena etiam sunt fera vulturibus!

C A S T I T A S *Conjugalis.*

INter pisces fere omnes unius Canthari castitas, & odium promiscuæ Veneris Oppiani versibus
in 1. ad. celebratur.

Uxores sargi multas, & merulus ardens

Ducunt, ast alii contenti conjugæ sola,

Cantharus atque contemns agmina lecti.

Idem etiam Phile in Jambis asserit. Oppianum imitatus Alianus scribit, Cantharum pro una uxore
decertare, non aliter, quam Menelaus olim cum Paride: quæ quidem si semel sortitus sit, non at-
tingere illum aliam: neque ad fidem tuendam tabulis ullis ei opus esse, nec dote; neque malæ tracta-
tionis poenam timere, neque Solonem vereri. Et adjungit exclamationem dignam memoria: *Ο nobiles vero leges, & Resp.*
graves, quibus libidinosi homines non parere nihil verentur! Eant igitur nunc, quibus adulteria
commixtionemque nefandæ ludibrium & jocus sunt, & piscis hujus memoria tandem se excruciet,
Certe enim, ut Seneca dixit in Agamemnone,

Nec regna socium ferre, nec ræda sciunt.

Quin etiam inter quadrupedes Cameli & Elephantes, inter volucres columba, turtures, corvæ &
ciconiæ, ut rerum naturalium scriptores tradunt, unius comparis consortium norunt, turpes hy-
mæneos detestantur. Sed insigne est de Meleagro Oenci filio exemplum, qui cum in expugna-
tione patriæ neque à civilibus, neque à parentibus commoveri potuisset, tandem Cleopatra uxoris
precibus excitatus cives urbem excidio eripuit.

Conjuge contentus laudatur Cantharus una,

Masculus & totum femina conjugium.

C A U S A *rerum latentes.*

EXemplis autem etiam videtur, unde etiam Suidæ à retinendis navibus, Latinis Remora dicitur.
Non eundem vero pisciculum hac proprietate præditum veteres descripsisse, ex collatio-
ne Aristotelis, Oppiani & aliorum apparet. Oppian enim 1. ad. videtur mustelam marinam, Lu-
fonii lampetram intellexisse, ubi Pindari imitatione pulchram sententiam subjicit:

Δὲν ἴσθ' ὅτι πρὸς τὴν νῆα ἀδραγῆ. Id est,

semper enim inexpectatorum mens virorum

Expugnatum diffusile, neque volunt etiam veris

Fidem adhibere.

Idem videtur Alianus quoque sensisse. Et mustelam sane seu lampetram nostram eandem vim ob-
nere ipse Rondeletius *vermibus* sua evincit. Plinius limaci magnæ similem facit, testimonio eorum,
qui eam videre Caji Imp. quinqueremem inhibuisse; narratque eandem pugna Actiæ Antonij pro-
perantis Prætoriam retinuisse. Quamvis vero Plutarchus & alii in pervestiganda hujus tanti arca-
caussa laborent, & Rondeletius ore hujus pisciculi clavo aut gubernaculo puppis affixi id velle
effici, nobis tamen summi Scaligeri candidiss. placet judicium, qui non defugit hic salutem illud
lum oculæ proprietatis, & ad manifestas deducere omnia qualitates, summa impudentia esse co-
sult. Hinc nostra *lampetris*. Nam & Plin. ubi de adamante hircino sanguine fracto, disserit: Ne-
quærenda, inquit, est in ulla parte naturæ ratio, sed voluntas. Hoc igitur conslet, ex Hippocratis præ-
cepto:

A *ceptio* ... cum etiam spreta omnibus maximas saepenumero mutationes asserant. Egregie Pausan, in Arcad. ... At enim viribus plerumq; rebus Deus indidit, ut ea superent, quae maxima erant inter homines aestimationis. Aliter sentiant multi, quorum disputationes lubens omitto.

Sistere currentem Remora alta per aquora navim

Fertur: sic vis est maxima in exiguis.

C H A R I T A S in proximum.

Raia à Graecis *ῥαία* & *ῥαῖα*, pro sexus differentia, ut ex Aristotele potest colligi, dicitur. Ex eo scilicet, quod caudam & dorsum recurvis aculeis, agrestis rubi instar, quem Graeci *ῥαῖος* appellant, armatum habeat. Marinus piscis est, & ad magnitudinem non contemnendam excrevit. Alianus quidem non majores Argolico clypeo in India non procul à litore gigni prodidit. Sed longe maximas esse in mari Gothico Olaus M. observavit. Variae autem sunt *Rajae* species, & non raro illa cum *Rana* piscaticae confunditur, cum toto genere tamen inter se differant; etsi pisciculos captendi eadem fere utriq; sit ratio & calliditas. Caeterum Jul. Cæsar Scaliger de Subtil, ad Cardanum scribit; Solum *Raiam* inter omnes pisces in mari Gothico, ubi *Roeca* dicitur, observatam esse, insigni pietate, naufragorum cadavera à grassatoribus piscibus tueri. Quod fortassis ab Olaus M. accepit, qui commemorat hominem naufragum in mari natantem à canibus sive caniculis, marinis piscibus tanto cum numero & impetu impeti, ut non tantum crebris moribus, sed pondere etiam in profundum cum demergat ac devorent. Ubi vero *Raia* caniculis illis superveniret, tum eam ut injuriarum vindicem, magno conatu (cum quidem naturalibus aculeorum armis instructa sit) grassatores abigere, hominumq; ut eoret, adjuvare pro viribus. Tandiu etiam illum saepe tueri, donec spiritu penitus intercluso post dies aliquot, dum mare naturaliter se purgat, suum feratur. Unde hominem, qui afflictis calamitate opem ferat, eosq; tuetur contra improborum injurias, quiq; in extinctos pius sit, *Raiæ* hieroglyphico significabimus. Et *Raiæ* sequens distinctio apposite adscribitur:

*Sum pietatis amans, hominis nam *Raja* cadaver*

Non patior pelagi monstrata vorare fera.

C Vel ut Dido apud Virgilium,

----- miseris succurrere prompta,

Haud ignara mali miseris succurrere disco.

C H R I S T U S. *Christi domestici. Christi vox.*

1. Dominus noster dixit simile esse regnum caelorum (sic vocat Ecclesiam suam, in qua ipse regnat per Spiritum sanctum, laetiq; Evangelii praconio, & Sacramentorum usu, sanctos suos exhilarat) cuiusdam Negotiatori, quaerenti pulchras Margaritas. Qui inventa quapiam magni pretii Margarita, abiens venum dedit universa, quae habebat & emisit eam. Matth. 13. 45. Evangelium Jesu Christi Margarita illa pretiosissima est, Matth. 7. 6. quam omnibus hujus mundi opibus nos anteferte: à vili hominum doctrina prudenter se parate, Jerem. 15. 19. & cui ceu typo ita nos quoq; conformari oportet, ut vere pretiosi coram Domino evadamus, Rom. 6. 17.

2. Margarita Graecis dicitur à nitore splendente. Celebratur autem & lumen Evangelii gloriae Christi irradians mentes fidelium, 2. Corinth. 4. 4.

3. Latini Uniones vocant, quod indifferenti nulli reperiantur. Sic una est Evangelii veritas, de qua Chrysostomus, Una quippe veritas est, nec in multas scinditur partes: ac velut qui Margaritam habet novit se divitem esse, etiam si ignotum nonnunquam illud sit, quum parvo in loculo Margarita reconditur: sic & in praedicatione veritatis, qui ei adhaerent, totoq; animo amplectuntur, opulentos esse non ignorant, quamvis infideles thesauri vim non cognoscentes fidelium opes contemnant.

4. Omnes autem fideles Margaritarii esse debent. Margaritae enim Sanctis destinatae sunt: non profanis hominibus, qui canibus suisq; comparantur. Ideo Ambrosius: Perdit (ait) caelestis Margarita gratiam, quisquis eam sceddissimo peccatori dare conatur. Gemma enim, sicut ipsi scitis, nisi auro non convenit: Margarita nisi preciosis monilibus non aptatur. Estote ergo aurum

H

aurum optimum; estote monile pretiosum, ut possit in vobis Margarita spiritualis includi. Margarita enim Christus est Dominus, quam Negotiator ille dives in Evangelio, venditis omnibus rebus suis emere festinavit, & maluit omnes quas habebat seculi gemmas amittere, tantum ut unam Christi emeret Margaritam.

5. De Natali solo Margaritarum, Indicus (ait Plinius) maxime has mittit Oceanus. Inter insulas tales, tantasque, per tot maria venientes, tam longo terrarum tractu, è tantis solis ardoribus, & que Indicis insulis petunt, & admodum paucis, fertilissima est Taprobane & Toidis, ut diximus in circuiitu mundi: item Perimula promontorium Indiae. Praecipue autem laudantur circa Arabiam in Persico sinu maris rubri, lib. 9. cap. 35. Evangelium caelitus allatum est. Quum enim omne Dei consilium de salute nostra complectatur, Deumque nemo unquam viderit, in quibus rebus dicitur, unigenitus filius, qui est in sinu Patris, ipse enarravit nobis, Joan. 1. 18. & quidni Evangelicae Margaritae & obtinendae & retinendae gratia, nullis ipsi sumptibus, laboribus nullis parcendum statuamus, quando hanc solam aeternam habere vim & gratiam, per fidem intelligimus?

6. Originem Margaritarum, Ammianus Marcellinus libro vigesimo tertio Plinio subscribens ita describit: Apud Indos & Perfas Margaritae reperiuntur in testis marinis robustis & candidis, per mixtionem rosis anni praestituto tempore conceptae. Cupientes enim velut coitum quemdam humoris ex lunari aspergine capiunt de his oscitando. Exindeque gravidae edunt minutas binas aut ternas, vel uniones sic appellatas, quod ejus terrae conchulae singulas aliquoties pariant, sed majores. In Ecclesia, gratuito benevolentiae divinae tempore, Evangelii Margaritae, simul ac fide purgatae cor, non equidem in nobis gignitur, sed nos regigat, ut renati non ex semine mortali, sed ex immortali, per sermonem Dei vivi, discamus bona opera tucri ad necessarios usus, ut non simus infrugiferi. 1. Petr. 1. 23. Tit. 3. 14.

7. Conchae, ait Plinius, ubi genitalis anni stimulerit hora, pendentes sese quadam oscitatione impleri roseo concepta tradunt, gravidas postea eniti, partumque concharum esse Margaritas pro qualitate rosis accepti. Si purus influxerit candorem conspici: si vero turbidus, & fœrum fore fecere. Evangelium, si propensa voluntate Christus annuncietur, illustrius est: sin autem ^{opferat} Christus praedicetur, obscurius minusque purum ac sincerum.

8. Quemadmodum autem uniones licet in mari nascantur, cum caelo tamen cognationem habent, sicut his verbis Plinius ostendit, quum addit Margaritarum candorem pallere caelo minante conceptum: ex eo quippe constare caeli eis majorem societatem esse quam maris, inde nubillum trahi colorem, aut pro claritate matutina serenum: Sic mentes, Evangelii doctrina imbutae & illustratae, caelo junguntur, non terra affiguntur: superna quaerunt ubi Christus est ad dexteram Dei sedens. Superna curant non terrestria. Col. 3.

9. Ait Plinius de Conchis, si tempestive fatientur grandescere & partus. Sic quum in tempore annuncietur Evangelium, sancti adolescunt in eum per omnia, qui est caput, nempe Christus, Eph. 4. 15. incedunt sicut Domino dignum est, ut per omnia placeant, omni opere bono fructum proferentes, & crescentes in agnitionem Dei, Coloss. 1. 10.

10. Scribit Plinius, si fulguret comprimere Conchas, ac pro jejunii modo minui. Si vero & tonuerit pavidas ac repente compressas, quae vocantur ^{quasi reges} efficere speciem, verum inani inflatione, sine corpore: hos esse Concharum abortus. Idem evenire solet iis, qui locum dant tallo docti, & umbra rerum cum fulgura: non autem Christum, qui justitiae Sol est, docenti, cujus haec descriptio est: nullus voluntarius moderator de vobis statuat ex subjectione & cultu Angelorum, se se ingerens in ea, quae non vidit, & temere turgens carnis suae sensu, Coloss. 2. 18. Etenim illi semper adfuerunt, nec unquam tamen ad veritatis agnitionem perveniunt: ut de mulieculis quibusdam Apostolus noster loquitur, 2. Timoth. 3. 7.

11. Athenaeus Plinio non nihil contradicens, Quando (ait) caelum tonat & fulgurat, & horrenda est tempestas, tum majores & lucidiores fiunt Margaritae. Quum autem Conchae gravidae non immerguntur fluctibus, sed innatant mari, sole rubeant Margaritae, candoremque perdunt. Evangelium, quum tonat & fulgurat mundus, quumque caelum terra misceri videtur, Conflowers veritatis

A tatis & Martyres ardentiores & illustriores sinit. Quando autem hi non premuntur, sed in sublime attolluntur, & delictis emervantur, tum eximium ipsorum decus obscuratur. Ideo Paulus dixit: Oportet esse haereses, ut qui probati sunt, manifesti fiant inter vos. 2. Corinth. II. 19. Similes enim sunt domui aedificatae supra Petram, quae non à culmine ruit, sicut etiam concutitur, etiam si descendat pluvia, veniant flumina, & flantes resistentesque venti se viant. Matth. 7. 24. 25.

12. Uti ait Plinius, attreri non dubium est, coloremque indigentia mutari. Evangelium contra, usum nitescit & appetitur: diligenter autem custodiri debet, ut sincerum & impermixtum maneat.

13. Dos unionum omnis, aut idem, in Candore, magnitudine, orbe, levore, pondere, haud promptis rebus, in tantum ut nulli duo reperiantur indiscreti: unde nomen unionum Romanae impoluerit delicta. Evangelii dotes sunt, quod non solum ^{maximae} clarum, maximum, Ephes. 3. 18. rotundum seu omnibus suis partibus perfectum, alienum ab omni asperitate & inaequalitate, lumenque ponderis, ac proinde ^{clarissimum} est: sed etiam illuminat oculos mentis niveoque candore pectora imbutis, veteres magnos, iocundos seu integros, ab omni asperitate alienos, minimeque vanos levesque efficit.

14. Jure autem reprehendit Plinius Iuliam Paulinam, Caji Principis matronam, quam se medicorum sponsalium coena vidisse ait, smaragdis margaritisque operam altero textu fulgentibus, toto capite, crinibus, spiris, auribus, collo, manibus, digitisque, quae summa quadringentis sestertium colligebat. Addit autem, Nec dona prodigi Principis fuerant, sed avitae opes, Provinciarum scilicet spoliis parata. Ultimam vero matronis Christianis, & virginibus nobilibus & divitibus maxime probetur ornatus non externus ille in nodis capillorum, & circumposito auro, vel palliorum amictu: sed oculus ille cordis homo, suus in incorruptione lenis ac quieti Spiritus, qui est coram Deo pretiosus, 1. Petr. 3. 3. 4.

15. Idem merito & Cleopatram Aegypti reginarum novissimam, reprehendit, quod Antonio Triumviro magnificentissime cenante, interrogata, quid astringi magnificentiae posset, respondit, una se coena centies sestertium absumpturam: atque aceto liquefactum unionem absorbit, iudicetque L. Planco vicit. Scilicet 250000. coronatorum pretio aestimata Margaritam tam impurae foeminae vanitati servitute oportebat? Nos alienae vanitatis exemplis incitati, eam fugiamus, & nobis gratulemur usum panis vitae, quem electis suis Deus Pater praebet, & majoris fieri vult quam omnes totius mundi uniones, gemmas & thesauros.

CHRISTUS Redemptor & Vivificator.

Robore ab annofo viscum sanare caducos,

Quos valet Christi viva figura Dei.

Quamquam Viscum in pluribus arborum truncis vetustioribus enatum reperitur, tamen in quercu praestantissimum inventi certum est, quod praeter alios ad morborum, ac imprimis Epilepsiae remedia expetitur: quem alii morbum sacrum & Herculeum vocant, non quod Hercules eo laboravit (ut monet Becanus in Gallicis) sed quod à solo Hercule queat curari. Quemadmodum vero per hunc morbum gravissimus humani generis lapsus significatur, ita per viscum quercinum singulare huius antidotum (eodem auctore) verus noster Hercules & liberator unicus Christus denotabitur. Unde Plinii verba de visco, lib. 16. cap. 44. Aeneae ramum aureum visco comparat Virgilius. Apud Platonem in Euthydemo legitur, ^{viscum quercinum} rarum honore dignum est.

De Loto multa scripserunt veteres, Theophrastus, Dioscorides & Plinius, ac tradiderunt Sole Occidente comprimi, occludique, ad ortum autem aperiri; qui seorsim Nymphæam quoque descripserunt. Est autem significatio huius hieroglyphici cum aliis non paucis communis, nimirum omnes nostras cogitationes & actiones dependere à radiis aeterni solis, Christi Dei Opt. Max. qui sua virtute & gratia suos vivificat, conservat, & in lucem profert.

Homo Christianus ad Christum conversus clamat, dum respicis, erigor. Item,

O Sol iustitia, sine te non stultibus atris

Curarum potero tollere, Christe, caput.

H 2

CHRE-

Est egregia quædam planta admiratione sane digna, ante paucos annos inter exoticas ad nos quoque allata, & ubique jam in hortis colitur, quam Chrysanthemum Peruvianum à loco natali, à forma plantam Maximam, florem solis vero propter effectum & similitudinem nominis, quidam Bellionem Plinij esse opinantur, incerta tamen (meo iudicio) conjectura. Hæc intra sex vel ad summum septem mensium spacium, ex quo terræ semen ipsius est mandatum, eo pervenit solet magnitudinis, ut humani brachii crassitiam, & altitudinem duodecim vel plurimum cubitorum excedat. Quemadmodum vero florum densitate ac multiplici foliorum numero Præoniz nonnulli cædunt, ita seminum copia, quibus altera caret, hanc longe superat: nam eorum ultra mille in uno cippo numeravimus. Cum itaque hic flos etiam solem semper respiciat, atque ad ejus radios sese plurimum pandat, & superiora semper respiciat, decet nos etiam multo magis ad verum doctorem & largiorem omnium bonorum *ἐπιμαρτυροῦ* continue oculos mentis attollere, nec terrenis caducis ac volupariis bonis quasi humi jacentes semper inhiare: ostendentes, secundum Platonem quoque, nos esse cælestes plantas.

CHRISTIANI.

Beryllus lucet ut aqua Sole percussa: manumque tenentis urit, quanquam nonnulli asserunt viridis & pallentis esse coloris, & reddere hominem mitem atque benignum. Probatissimi, inquit Plinius, sunt ex iis, qui viriditatem puri maris imitantur: proximi qui vocantur Chrysolobilli. Annemerat & degeneres secundum gradus, Chrysoptasum, hiacynthozones, Aeroides, Cænos, Oleginos. Nos vim reddendi homines mites atque benignos uni Spiritui Sano regerantur tribuimus. Laudamus autem eos maxime Christianos, qui quoniam non sequuntur peccantium multitudinem, *ἐν τῇ λαοφύκῃ βαλλόμενοι*, puri maris viriditatem, seu earum gentium, quæ colunt Deum sine otio cordis affectu, splendorem referunt, & studio habent, ut per Dei gratiam mites, humiles, & mundi cordes. Id omne autem à sole justitiæ obtinent, qui eos collustrans, manus ardentis caritatis administrans, ita officiosus efficit, ut beneficentiæ prunas etiam hostium capitibus imponant.

CIVIS Optimus.

In lib. III. *ἀπολογίας* Græcum Epigramma terribissimum legitur, in quo Delphin lamentatur, se in mari, quod tamen sibi parens sit & patria, ejectum in terram: sed susceptum ab hac, decorum invenisse tumulum. Oppianus vero Delphinem jam moribundum sponte ad littus appellere, ut in terra expirans forte in ea sepeliatur ab hominibus, dulcissimum sibi commemorat. Sed Epigramma illud ex Græco versum Alcæus quoque inter Emblemata sua retulit, cujus sententia per se satis manifestata est. Cui enim Reip. vel regni alicujus vastum corpus potius, quam mari, Delphinem autem magis, quam bono vel civi vel Principi Rei, comparat: sit itaque sapienter, ut & hi, quamvis innocentes, indigne ejiciantur aliorum invidia & malevolentia ex patria in miserum exilium. Atheniensium quidem Ostracismus notus est, quo bene meriti cives, qui vel gloria rerum gestarum, vel virtutis opinione, multitudinis invidia provocaverant, in decennium relegabantur: Quo etiam Aristides condemnatus fuit, tantum, quod Justus cognomen cum applausu illi tribueretur, *ὡς ἡὲρ* referuntur à Plutarcho in Aristide. Meminit & poenæ illius Aristot. in Pol. & Jus. Pollox lib. VIII. In Rep. autem Romana Scipionis Africani & Ciceronis exilia clara sunt: & exempla quam plurima alia facile querenti se offerunt. Diodor. Siculus lib. XI. apud Syracusios similem quandam exemplo Atheniensium (qui tamen ipsi Ostracismus illum suum, quamvis infamia carentem, tandem, sustulerunt) relegationem, quam *πρωτοκρίσιον* appellaverint, in usu fuisse scribit, sed fatetur correctionem eam talem esse, quam non adhiberi foret melius: ut in eo medicinæ genere hanc poni conveniat, quo malum malo interdum tollere conantur. Exilii denique miserias & molestias etiam Syracides commemorat cap. 29.

*Crudeli ingratum mare Delphinem expulit æstu,
Sæpe etiam Civis fert bonus exilium.*

CLEMENTIA.

Romæ in domo Carafellarum sub effigie Leonis catulum tenentis appositum hoc distichon legitur:

17413.

Iratus, recole quod nobilis ira Leonis

In sibi prostratos se negat esse feram.

Ocymum, vulgo Basilicum dictum, suavissimi est odoris si mollius attractetur, sin vero prematur vel plane coteratur, ingratum spirat. De qua re extat lepida historia apud Augustinum Justinianum lib. 6. Franciscus Marchio, inquit, Jurisconsultus egregius missus à Republ. Genuensi orator ad ducem Mediolanensem, cum is nollet eum admittere, nec pactis conventis cum Genuensibus stare, captata occasione, obtulit eidem Duci manipulum herbæ Ocymi. Qui admirandus quid sibi hoc donum vellet, quæsit quid rei esset, cui ille respondit, ejusmodi proprietatem huic plantæ inesse, ut leviter ac suaviter contrita præberet gratum odorem, nimis autem duriter compressa & attrita, non solum omnem suavitatem perderet, sed etiam tandem Scorpios produceret: habere autem se ingenia Genuensium eodem plane modo. Dux hoc ingenioso admodum responso plurimum delectatus, & sententiam priorem mutavit, & legatum honorifice dimisit. Clementia itaq; & lenitate plura consequimur quam nimia vehementia. Quod Claudianus quoq; brevi, sed admodum præclara sententia monuit.

-----*Peragit tranquilla potestas*

Quod violenta nequit, mandataq; fortius urget

Imperiosa quies.

COGITATIONES varia.

Scombi, ut & alii pisces non pauci, temeritatis & stultitiæ suæ poenas luunt captivi. Nam cum salios Scombro videt reti aut nassa vimineâ inclusos, ad eos & ipsi ingredi cupiunt, ingressi detinentur. Et dum nassa ad litus trahitur, multos in illa Scombro hærentes, ac instar canci impactos videas utrinq; aliis adhuc ingressam, aliis vero exitum molientibus. Quod illorum sane diversum desiderium elegantiss. sermone Oppianus describit, & similitudine à pueris sumpta illustrat, qui ignis abblandientem falgorem magno suo cum malo attingere gestiunt. Quo referantur Bapt. Mantuani versus:

Est facile incautos offendere: parvulus infans

Innocuos rutilum digitos extendit in ignem.

Nec, nisi jam laesus, vires intelligit ignis.

Et eodem pertinet usurparum à B. Hieronymo proverb. *Prudens in flammam mitto manum.* Ad Symboli autem de clarificationem valde congrua est Socratis illa comparatio, qua dicebat, Juvenes cælibes similes esse piscibus, qui circum nassam allodunt, in eamque se penetrare gestiunt: contra, qui jam inclusi tenentur, exire, & pristinam libertatem recuperare nituntur. Unde idem Socrates interrogatus, *Leis utrumque videtur tibi de quibus, quinam homines penitentiam incurrent?* respondit juxta Stobæum, *ei qui uxorem duxerunt.* Sic qui hostili prælio nunquam interfuerunt, aspirant ad militiam. Nam ut est apud Pindar. *γλυκὺ δὲ πάλαιον ἀπὸ γέρας, ἰσχυροὶ δὲ τοῦ ταχέως ἀποσπένοντι κρηπίδα.* Dulce bellum inexperiti est; expertus quispiam horret, si accesserit, corde supra modum. Quod & Vegetius tangit de re militari. Animus non est omnibus idem: & scinduntur homines frequenter atque in studia contraria & incerta feruntur. Comparantur piscibus à Propheta Habacuc, cap. 1. vers. 14. facis (inquit, Deum alloquens) homines ut pisces maris.

Isti intrare volunt, at hi perumpere nassam.

Muli & cum Scombro desipiunt pariter.

COMMORATIO & migratio nostra.

Cancellus vulgo Bernardus eremita dicitur, quod solus in aliena domo diversetur. Eum accurate describit Aristoteles 4. hist. Animal. Scaliger vacuarum testarum inquilinum vocat. Cogitur enim in alienis & libus habitare, quia cauda crustis careat. Conchas igitur, quas ad litus vacuas invenit, tubum pura, buccinarum & purpurarum, ingreditur, teneriores sui partes illis abscondens. Factus grandior, capaciores usque conchas querit, & incolit, nec unquam nisi ob jam dictam causam eas deserit. Quo hieroglyphico an non vita hæc nostra egregie exprimitur? Nam præ-

clare Cato Major apud Cicer. de Senect. dixit: Ex vita ista discedo, tanquam ex hospitio, non tanquam ex domo. Commorandi enim natura diversorium nobis, non habitandi dedit. Et pulchre Clem. Alexandr. 4. 57. 14. disserit, quod libenter relinquere debeamus tabernaculum hoc mundanum, & ad caeleste potius transire. Quae igitur insania est, tam operose & splendide ædificando thesauros profundere? cum verissima sit Horatii sententia:

*Multo ille tutius vitam exigit
Quicumq; parvis primus in ædibus,
Nullum timens, nulli timendus
Pelle sub exigua quiescit.*

Perpendant igitur illi, qui ac si æternum in hoc mundo victuri essent, ita domos sibi & palatia extruunt, & ista Hor. 2. Sat. 2.

*Nam propria telluris herum natura neque illum,
Nec me, nec quenquam statuit: nos expulit ille,
Illum aut nequities, aut fabri inscitia furis.
Postremum expellet certe vivacior heres.*

Usurpari etiam potest hoc hieroglyphicon ab iis, qui avitis sedibus, vel ob egestatem, vel alias causas necessario relictis, in peregrino solo stationem tamen Dei beneficio tutam & commo- dam alicubi nanciscuntur, unde etiam non facile, nisi & hujus in melius commutanda occasione recedunt.

*Hic nunquam certis habitamus sedibus: ast hinc
Ibimus ad superi caelica regna Dei.*

COMMUNIONIS humana necessitas.

Vitis avulsa ab ulmo, qua antea sustinebatur, & umbra frondium ipsius non parum recrebatur, humi jam prostrata sine adminiculo isto fructus maturos producere nequit. Quo significatur in omnibus rebus semper unum indigere alterius ope ac auxilio. Quod quidem potissimum locum habet inter probos & pios homines, in quibus charitas omnia præstat & implet. Quod eleganti admodum similitudine D. Chryostomus in Matth. homil. 79. explicat, dicens: Si in rebus secularibus nemo vivit sibi solus, sicut opifex, miles, agricola, mercator ad communem usum proximi omnia conferunt; multo magis in spiritualibus hoc faciendum. Hæc enim maxime vita est, alius prodesse. Nam qui sibi vivit, ceteros negligens, & vita ejus supervacua est, & ipse superfluus homo generis nostri. Ideo quoq; ratione & oratione nos ornavit Deus, mentem, & ingenium concessit, manus, pedes, vires corporis dedit, ut his omnibus & nos & proximum juvemus. Hæc ille. Quod unico versu Nazianzenus complexus est.

Ἀλλήλων χρεὴς ἴσθι, καὶ ἑαυτοῦ, καὶ πᾶσι τοῖς ἱεροῖς.

Et elegans extat distichon,

*Servatus humi absentem palmes sterilescit ob ulmum.
Indiget alterius quilibet auxilio.*

Unde etiam Platoni dicuntur homines *ζῷα πολιτὰ*, id est, animalia civilia, & ad societatem nata: Quandoquidem sola vivere sine mutuo auxilio non possunt. Unde etiam proverbium vulgare natum, *Vnus homo, nullus homo.*

COMMUNIO Sanctorum.

Manus eadem, in varios dissecta dignitas, majus tamen robur obtinet, & ad operandum agillor est. Plurimum etiam fides & charitas plura impetrat à Deo & præstat proximo laboranti.

CONCORDIA conjugalis.

DE Cornicum maritali amore, castitate simul & concordia multa apud scriptores rerum Naturalium habentur, & Aristoteles ac Plinius perhibent, cornicum sceminas solas incubare, mares vero his cibum suppeditare & incubantes pascere. Ac secundum Plinium sola cornix pullos volantes aliquandiu alit. In nuptiis quoq; (referente Horapolline) Græci ob harum avium con-

A concordiam duas cornices appingi curarunt, acclamantes *ἑνωθὲς κούρι*, cum cornicem κούρι appellarent, prius verbum ignorantes. Romani similiter per ciconiam & cornicem in suis numis concordiam representabant, ut apparet in Faustinae posterioris numo, ubi ad cornicem ascriptum est: CONCORDIA. Ac extat proverbium huc pertinens apud D. Nazianzenum in Epistola ad Africanum, *ἠθλοῖο δὲ πάλι κούριος ἰσχυρὸς κούρι τῆς συγκομιχῆς ἀνθρώπων*, id est, *Graculum asidere graculo vel ex proverbio audū.* Ac D. Augustinus lib. 1. de Civit. Dei, cap. 21. recte ait: Quae harmonia Musicis dicitur in cantu, eam esse in civitate concordiam, arctissimum atq; optimum vinculum in Republ. incolumitatis, eamq; sine iustitia nullo pacto esse posse. Sed tam concordiae enomia, quam discordiae vituperationes à pluribus auctoribus abunde sunt expositae.

Iuncta pudicitia si sit concordia, sancto

Conjugio haud quicquam dignum orbis habet.

CONCORDIA *invicta.*

Omnium totius piscium generis minutissimi sunt, quos Graeci & Latini Aphyas, quidam Apras appellant. Si paulo sint remotiores nihil praeter oculos fere conspicitur, ut multitudo oculorum collecta videri queat, testante Aug. Niph. Plinius illos ex pluvia: Aristoteles ex spuma: (unde & *ἄφροισ*, quod Jonum esse nomen tradit Arcestratus, is piscis dicitur) Aelianus & Oppianus ex limo gigni narrant. Injuriis & maris & voracium piscium imprimis expositi celerime intereunt. Subvenit tamen illis natura quoq; ad diuturniorem conservationem. Si enim Oppiano, Suidae, aliisq; credimus, in densissima agmina conglomerati, & in se invicem veluti complicati, maxime ad maris scopulos circumnatant, & hoc modo ne magnis piscibus praeda fiant, praecavent, itaque in unum conjuncti globum se tuerunt, qui disjuncti, & dissipati ne unum quidem diem superesse possent. Sic scilicet est invicta concordia, & periculi expers virium conjunctio, quamvis imbecillium, quos

Defendit numerus, junctaq; umbone phalanges.

Ut Juvenalis cecinit. Quo etiam Homericum illud pertinet:

Συμμιχθὲ δὲ ἀδρανὲ πάλαι ἀνδρῶν κούρι μάλα λογιῶν.

Conjuncti pellent etiam vehementer inertes.

C Pulchre etiam T. Quintius apud Livium: Adversus consentientes nec Regem quenquam satis validum, nec tyrannum fore. Nec minus prudenter Micipsa moriens apud Salustium ad filios: Regnum vobis trado firmum, si bonieritis, si mali, imbecillum. Nam concordia parvae res crescunt, discordia maximae dilabuntur. Evidentius vero Scyllurus Scythia, uti Plutarchus refert, qui mortuus filijs suis, quos LXXX. habuit, jaculorum fasciculum singulis porrexit, ac tumpere iussit. Quod eum reculassent, tanquam impossibile quid: ipse singula jacula exemit, facilimeq; contregit: concordēs si fuissent, invictos: disjunctos animis, imbecilles futuros innuens. Referenda est huc & fabula Gabria, XXX. de tribus bobus concordib. & discordibus. Totos conjunctio praestat, qui tamen variis aliisq; delicis fracti, vel sicuti Aphiae ex limo gignantur, dicere possunt,

Nos tamen hac glomerata simul conjunctio servat.

Quos facile sparsos perderet una dies.

CONDEMNATIO *maestitia, pudor.*

Capite aperto esse aliquem, damnationis ad supplicium, & explosi hominis, atq; à civitate & vite communione abalienati hieroglyphicon fuisse apud Orientales populos intelligimus, ut ex historia Hestherae, Aman faciem prolata à rege sententiae, cap. 6. continuo fuisse velatam observamus. Solent etiam homines ipsi summa maestitia, & magno pudore affecti sibi caput velate, aliorum occursum, colloquium, consolationem declinantes quod idem Aman fecisse dicitur Hest. 6. 11. & Aman fest navit te in domum suam, lugens aperto capite. Jerem. 14. 3. de Judaeis, inquit, Confusi sunt, & afflicti, & cooperuerunt capita sua.

CONDITIO *humilis, luctuosa, miseriosa.*

Hebraei quoties conditionem humilem, maestitiam, luctum, dolorem, animi consternationem, misericordiam rerum faciem velut ob oculos ponere volunt, hieroglyphico capitis in terram demissis,

missi, & hominis sacco induti, necnon cinere & pulvere aspersi designant, ut colligere licet ex Esaiâ, A cap. 58. Jerem. 48. 37. & Lament. 2. 10. Dejecerunt in terram capita sua virgines Jerusalem.

CONJUGII vinculum.

Amphibænam serpentem in Lybiæ desertis reperiri tradunt, qui geminum caput, unum in anteriore, in posteriore corporis parte alteram habeat, eumque circumlatis trahebibus incidere, & alterutrum caput sive attollere, sive retrahere, prout usus & necessitas exegerit. Quæ de re Aelianus, Plinius, Solinus, alii: Et tangit Lucanus lib. 9. hoc versu:

Et gravis in geminum surgens caput amphubena.

Ufus autem & hoc hieroglyphico ad testandum insignem suam propter amissam conjugem dolorem fuit nobilis Neapolitanus Bern. Rota, cum scito: SUPERESSE. MORI EST, ut Scip. Ammiratus commemorat. Quo imprimis Ovidii illa exulis in navi de conjugæ sua cantata pertinent:

O bene, quod non sum tecum conscendere passus:

Ne mihi mors misero his patienda foret.

At nunc, ut peream; quoniam caret illa periclo:

Dimidia certe parte superstes ero.

Profecto enim cum vir & uxor in legitimo matrimonio etiam S. Scripturæ oraculo una caro, unumque corpus sint, fieri non potest, quin si unum caput ex illo corpore abrumptatur, alteri vita non quidem erepta, sed quavis morte sit acerbior. Non ignota autem sunt, atque ideo hinc referenda, quæ de Alcesti Admeti uxore Euripides; de Pæti Atria, de T. Sempronio Graccho, de C. & M. Plautiis, Valerius Maximus, Plinius Secundus in Ep. & Sextus Aurelius Victor de viris illustribus memoriarum prodiderunt; & alia exempla similia. De Admeto quidem Chorus apud Euripidem in Alcesti ait, illum hæc extincta in posterum victurum vitam *ἀβίωτο*, hoc est, minime vitalem, ut Emilius loquitur. Sed pulchre idem Chorus tibi concinit:

Τὴ γὰρ ἀβίωτον κἀνδὲ μοιζῶν (τῆ) ἀναγρῆν

Πῶς ἀβίωτον; &c.

Quod enim homini majus malum accidere potest, quam amittere

Charam conjugem?

Casta mulier vidua, & prudente marito orbata vere dicere potest, Mihi nec mors nec vita relicta est: Et vir Sapiens bona matrisfamilias ei per mortem adempta,

Parte mei supero, pars est mihi dempta, vel ergo

Cum chara præstat conjugæ posse mori.

CONJUGIUM DISPAR.

Lepidam Plautus in Aulularia senis conjugium dispar sub bovis & asini pictura damnantis excusationem proponit his versibus:

Venit hoc mihi in mentem, Megadore, te esse hominem divitem,

Falsiosum; me item esse hominem pauperum pauperrimum.

Nunc si filiam locasim meam tibi, in mentem venit

Te bovem esse, & me esse asillum; uti tecum conjunctus sim,

Ubi onus nequeam portare pariter, jaccam ego asinus in luto,

Tu me bos haud magis respicias, natus quasi nunquam sim;

Et te utar iniquiore, & meus me ordo irrideat.

Neutrubi habeam stabile stabulum; si quid divortii fuerit

Asini me mordacibus scindant, boves incurserint cornibus.

Hoc magnum est periculum, me ab asinis ad boves irascendere.

Plutarchus sub finem lib. de institutione liberorum, sapienter ait: Parentes suis filiis uxores despondebunt, quæ neque nobilitate generis, neque divitiis multum eos superent. Sapienter enim dictum est, Tu tibi sume parem.

CON.

CONJUNCTIO Fida.

Turturum, dicit Aristoteles lib. 9. historiz Animal. uno mare contentam sicuti palumbum vivere, nec alterum recipere. De qua multa Alianus lib. 3. cap. 4. ubi refert inter palumbos adulterum quoque poenam morte luere utrumque; sexum: in turturum vero & albarum columbarum genere matrem tantum foeminae ignoscere: Placuit autem hoc loco elegantissimum carmen poetæ doctissimi ex sacris factis adscribere:

At tu pra reliquis avibus, blandissime turtur,	Non genere aërea viduus desistit ab ulmo,
Exemplum fidei & specimen constantis amoris,	Implens stibilibus late nemus omne querelis.
Dic mihi quid matrem aris adhibenda docebas?	Non illum novus urit amor; memor ille prioris
Unius & solius amor te comparis urget,	Conjugii, solus superantes exigit annos,
Cum quo dulce tibi viridi considerare ramo,	Solus & in sterili expectat sua funera ramo.
Cum quo dulce novum implere conpatibus agros,	Fallor, an hac matres imitari exempla volebant
Cum quo dulce mori. Sed enim dum vivitis, unius	Turturus, ipse Deus nihil illi aptius omne
Est animus vobis, est mens, est una voluntas,	Conjugio officium laudatq; fœdera pingit.

Vna fides, studiumque unum simul occidit alter
Typus profecto eximius matrimonii fidelis, de quo etiam Horatius lib. 1. Od. 13.
Felices ter & amplius, Divulsus querimonis
Quos irrupta tenet cupula nec malis Suprema citius solvet amor die.
Etq; hoc hieroglyphicon inventum & celebratum cum hac pictura in gratiam sereniss. Johannæ Austriacæ, cum nuptias celebraret cum sereniss. Magno Duce Florentiæ Francisco Mediceo,

Custa persistunt aeterno in amore columbae,
Quod sint humani regula conjugii.

CONSCIENTIÆ morsus.

Almo veteribus Græcis cum Oceano pariter ignotus, nominatur à Plinio, eumque in Mosella elegantè describit Ausonius. Pro diversitate anni vel nomen hoc retinet, vel amittit, ut varii Scriptores annotarunt. Hunc piscem ob carnositatem hirundinibus valde obnoxium, atque ab iis adeo vexari & privati sanguine tradunt, ut neq; in aquis, neq; in petris, neq; saltu, neq; frictionibus molestos hospites excutere unquam possit, donec tandem continuis cruciatibus fractus, vel alibi tabescens reperitur, vel ad litora à natans extinctus reperitur. Sane etiam Aristoteles docet, pileos bestioliis quibusdam, quales sunt polices & pediculi, frequenter exagitari, & de Oestro Xiphiam tandem etiam ad mortem adigente, hieroglyphicon alibi explicimus. Non aliter improborum animi ultricibus furis exagitantur, quo pertinent, quæcunq; apud Platonem, Ciceronem & utrumque Senecam passim, Juvenalem, aliosq; de conscientia morsibus differuntur: & vetus dictum; *εὐδαιμόνιος πάλαι τῶν ψυχῶν.* Nam ut Rhadamantus Luciani ait *εὐδαιμόνιος ἐστὶν ὁ ἄνθρωπος ὁ ὁποῖος ἀποβαίνει τὸν ἀδίκον ἐν τῇ ψυχῇ.* Quæcunq; quis male in vita perpetraverit eorum singulorum obscura in anima stigmata circumferri. Graviter Corn. Tacitus de Tiberio 6. Ann. Si recludantur tyrannorum mentes, posse aspici lamiatu & ictu; quando ut corpora verberibus, ita sævitia, libidine, malis consultis animus dilaceretur. Quippe Tiberium non fortuna, non solitudines protegebant, quin totmenta pectoris suasq; ipse poenas fateretur. Nempe, secundum Plautum:

Nihil est miserius, quam animus hominis conscius, & Ovidius
Multa miser timeo, quia feci multa proterve,
Exempliq; metu torqueor ipse mei.

Orestes apud Euripidem gravissimo conscientia morbo se afflictum fatetur. Et Socrates ad Demonicum, numquam (inquit) sperare debes, si quid turbe feceris, te latiturum: quamvis enim alios lateas, tute tamen tibi conicius eris, quod detralicho expressum est postea:

Secus oculisse proprium, immensus labor, Patres at ipsum non potes te fallere.
Idemq; inani irritaque: quidlibet Nam se latere nullum unquam visus est.

1

Sed

Sed ut Hieroglyphicon Salmonis amplius illustretur Distichon subijcitur;

*Non adeo Salmonem exigit turpis hirudo,
Conficit ad fontes conscia mens scelerum.*

CONSCIENTIA pia.

DE Cygnis alio hieroglyphico multa dicta sunt. Ubi exposuimus veterum de cantu ipsorum ante mortem dissentientes opiniones, major tamen numerus eorum esse videtur, qui hunc musicum concentum illis attribuunt, tam ex sacris quam profanis authoribus. Sic Aristoteles lib. 9. de histor. Animal. cap. 12. expresse scribit: Canere soliti sunt, ac præcipue jamjam morituri. Volont enim in pelagus longius, & jam quidam in mari Africo navigarunt, & multos canentes voce fibilli, & mori nonnullos conspexere. Cum quo consentit Ovidius, ubi ait:

Carmine jam moriens canit exequialia Cygnus.

Et Horapollo libr. 2. cap. 39. scribit, senem musicum volentes Aegyptii commonstrare Cygnum pingunt, quod senescens *ἰδὲν αὐτὸν μὲν*, id est, suavissimum concentum edat. D. Nazianzenus etiam oratione de Theologia 2. & in carmine ad Nemesium hac similitudine utitur, sicuti quoque D. Chrysostomus in commentar. ad Epistolam S. Pauli Philippensibus inserit; tam *ἰσοῦν* hanc illis tribuit. Faciunt itidem hujus rei mentionem Plato in Phædone, Cicero 1. Tuscul. quest. lib. 12. & alii plures. Dubitant contra de hoc cantu, Plinius libr. 10. cap. 29. & Aelianus varia histor. libr. 1. cap. 14. quamvis in libro 5. de Animal. & lib. 10. Aristotelis locum confirmet. Usus est autem hoc hieroglyphico vir quidam magni nominis, qui mundi hujus vanitatibus vale dicens, totum se tradidit divinis meditationibus, & sacris rebus, nihil aliud cogitans, quam de felici exitu ex hac vita, atque Cygnum sepulchro imposuit. Alii generalius viris doctis hoc tribuunt, qui ante obitum nihil aliud agunt, neque meditantur, quam quæ posteritati, tanquam Cygnæ cantiones, plurimum utilitatis afferre possint.

Ipsa suam celebrat sibi mens bene conscia mortem:

Ut solet herbiferum Cygnus ad Eridanum.

Equidem vir pie eruditioni & eruditæ pietati deditus, divina sibi canit & Orbi.

CONSCIENTIA recta.

MORI mavult quam scèdari mens sibi bene conscia, & ut fert ingeniosum Distichon,

Omnibus antestat recti mens conscia rebus:

Hoc bene emi vita tu quoque crede decus.

Pierius libr. 13. putat Aelianum & alios per album murem intellexisse eum quem Albertus Armeninum & vulgo Armelinum nominant; quem videtur quoque sequi Georgius Agricola, atque idem existimat apud Plinium lib. 8. cap. 37. murem ponticum esse eum, quem album duntaxat conspici ait: murem autem Fennicum, vel Venerum potius, vel varium vocant, qui Agricola est Sciurus Fennicus. Sed Armelini proprietas fertur esse sane mira, quod nimirum fame aut siti prius moriatur, aut à venatoribus sese capi ferat, quam luto aut simili re immunda, quibus circumdata sit, suam pellem candidam & elegantem de scèdari patiatur. Hieroglyphica pictura est incontaminati pudoris in quibuslibet. Nam, ut Claudianus ait,

Nempe mori satius, vita quam ferre pudorem.

Et Pindarus in Olympiis, hymno 8.

Ἄδῃ μὲν λάθεις, ἀκούσας ποθέεις ἀνὴρ. id est,

Orci obliviscitur, qui facit ea quæ conveniunt.

Sapienter Sapiens Romanus libr. 4. de benef. cap. 21. Conscientia etiam obruta delectat, & concioniam & famæ reclamationem, & in se omnia reponit: cum ingentem ex altera parte turbam contra sententiam aspexit, non numerat suffragia, sed una sententia vincit. Si vero bonam fidem perfidix supplicis affici videt, non descendit è fastigio, sed supra pœnam suam consistit.

CONSILIA Moderata.

GRANDIS & annoxa quercus obramorum pondus gravius in duas partes divisit, à lenæ ac humili falice rursus ita constringitur, ac vincitur, ut non amplius distrumpi facile queat. Non aliter

A ter nimia asperitas & superba severitas in hominibus elatis ac duris, ne gravius exorbitent, vel etiam sese in manifesta pericula ob nimium rigorem suum & animi vehementiam precipitent, nullo aptiore vinculo contineri, atque ad quandam animi comitatem ac aequabilitatem flecti ac reduci possunt, quam humilitate ac moderatione, cum nullum violentum sit diuturnum. Et secundum Horatium,

Via consilii experts mole ruit sua.

Vim temperatam diu quoque probebunt

Inquam sententiam Claudianus quoque inquit:

Tu licet extremos late dominere per Indos,

Te Medus, te mollis Arabs, te Seres adorent,

Si metus, si prava cupis, si aueris ira,

Hucque pertinet brevis quoque, lententia, sed multa comprehendens, Philonis, τὸ μὴ εἶναι λόγου, πικρὰ δὲ αἰχρῶν ἄσπετος τὸ εὐδὸν λόγου, κομμία: id est, quae ad usque, rarsitate sunt, omnia sunt turpia; quae vero cum ratione, omnia decora.

Et dicitur quercui conscribere ad pictum:

Consilio moderato animos frangato furentes,

Ut rigidas quercus rimina lenta solent. id est,

CONSTANTIA in adversis.

Est inter alia haec quoque, mira Struthocameli proprietates, qua (ut testatur Plinius) sine defectu concoquit devorata; & Alexander Aphrodisiensis in praefatione problematum ἐξ ἁρμόδμου ἀδύτου ἀφῆσθαι ἐπιπέσει τὴν περὶ τὴν πέδιλον; itemque, Alianus lib. 14. Animal. cap. 7. Hunc lapides concoquere diu in omalo, prope yentriculam aservatos ait. Sed Albertus asserit, a se ferrum pluribus hujus generis avibus obiectum in se, quod tamē illi devorare noluerint, ossa vero magna & lapides avide comedisse. Convenit autem optime hieroglyphicum viris fortibus, ad durissima ac adversissima quoque sua virtute superanda paratis. Quare Valerius Max. lib. 3. recte ait, Equaliter se in adversis gerere, quid aliud est, quam in vicem fortunam in adiutorium sui pudore victam convertere?

C Quod si in super hoc ad fortitudinem & animi constantiam, quam p̄i & vera religione imbuti in rebus adversis & omnibus periculis evincendis usurpare debent, transferre voluerimus, latissimus campus tot Martyrum sanctorum nobis sese obtulerit, de quibus aliorum scripta & exempla sunt in medio. Quod etiam D. Basilius in ἐπιμνήσις ἁγίων ἐπιπέσει καὶ ἀπὸ πᾶσιν ἀγίων, praclare probat hisce verbis: καὶ ἀπὸ τῶν ἀγίων τῶν ἀδελφῶν τὸ εὐδοκίαν, τὸ εὐχαριστεῖν παρὰ τὸν δεῖον, ἀλλὰ μὴ ἀπὸ τῶν ἁγίων, τὸν πᾶσιν ἀπὸ τῶν ἀδελφῶν, τὸν πᾶσιν ἀπὸ τῶν ἀδελφῶν, τὸν πᾶσιν ἀπὸ τῶν ἀδελφῶν, id est, Gubernatorem quidem tempestatis, & atletam stadium, imperatorem acries, magnanimum calamitas: at Christianum tentatio probat & explorat: atque, agritudines animam ut ignis aurum arguunt. Dura placent fortibus. Spiritus durissima coquit.

Magno animo fortis perferre pericula sovit,

Ulla nec facile frangitur ille meret.

CONSTANTIA invicta.

D Horatius lib. 4. Od. 4. Romanae gentis fortitudinem, ore etiam ipsius hostis Annibalis celebratam fuisse scribit, ut quae bellica virtute illustris, post aequam solo Trojam, in Italiam vexerit natos virosque, necnon Deos penates: Dein subjecit lictis hieroglyphicon appositiss.

Durus ut ilex ronsa bipennibus,

Nigra feraci frontu in algido,

Hoc vult, Romanos per bella, clades ac caedes, contra suos hostes semper aliquid sumpsisse virium, & inde ipsorum potentiam laetis crevisse auctamque esse. Id de plerisque in Europa populis, principibus, Republicis, praesertim vero de Ecclesia militante dici potest.

Cladibus augetur virtus animosa: Bipenni

Sic ilex vices ronsa subinde capit.

Pontica pecora fuerunt absynthio pasci, ut pulchriora pinguiorag; reddantur, ac (ut quidam volunt) sine felle. Adeundem modum Plinius lib. 24. cap. 9. lues assuetas cibum capere in rasis five alveis à Tamarisco confectis, liene carere dicit, quod multi recentiores scilicet prores perungunt & explodunt tanquam fabulosum. Quanta vero sit vis consuetudinis tum in bonam, tum in malam partem, pluribus veterum sententiis & innumeris exemplis probant historiae. Aristoteles lib. de memoria & reminiscencia, scribit, *ὁμοίως φησὶν ἔδα τὸ ἴδιον, id est, Consuetudo est veluti ipsa natura, nil a natura maius, teste Ovidio; & quod male fers. assuesce, feres bene: multa vetustas lenit. Sed ad absynthii pontici pastum distichon addimus.*

Felle carent Ponti pecudes absynthia pasci.

Ferre mala assuetus non male ferre solet.

CONSUETUDO altera natura.

Notum est Lycurgi politicum Strategema ut cives suos temperantes & virtutis studiosiores redderet. Catulos duos isdem canibus natos educavit, quorum alterum domi confidentem ad voracitatem assuescivit, alterum ad venationem. Tandem vero ambos produxit in concionem, & quid consuetudo in utroque ac educatio effecisset exemplis commonstravit, quae Platarchus in Lycurgo prolixè refert. Hieroglyphicon istud docet, quae utilitas sic rectae & liberalis instructionis in tenera aetate, ad universam reliquam vitam recte & laudabiliter absolvendam. Et idem Platarchus in Comment. de liberorum educatione, prudenter ait, naturae bonitatem contumipit locordia, pravitate corrigit doctrinae institutio. Aristoteles idem docet, Ethic. lib. 2. cap. 1. Non parum refert, inquit, sed permultum, siene an sic à pueris assuescamus: immo verò totum in eo positum est. Quod Horatius quoque Carm. lib. 4. Ode. 4. declarat.

Doctrina, sed vim promovet insitam.

Rectiq; cultus pectora roborant.

Et inter recentiores vir doctus.

Vincit naturam consuetudo atq; reformat.

Cui quicq; assuescit deditus esse solet.

CONTENTIONES fugienda.

ANagyris, prima à Dioscoride ac Plinio descripta, plurimum crescit in agro Romano ac Neapolitano: Plauto (ut quidam existimant) Nautica dicta. foetidus admodum est frutex, potissimum si comprimatur ac digitis atteratur. Uode ortum Proverbium, *Ἀναγυρίς καὶς, commoves Anagyris*, cuius meminit quoque Aristophanes in Lystrata. Eodem tamen nomine locus etiam quidam in Attica, auctore Stephano de urbibus, ubi hic frutex copiose provenit, appellabatur. Monet autem hoc symbolum sive proverbium, res eas, quas satius est ut quiescere sinamus, temere in nostram perniciem non esse concitandas: quod potissimum hominibus maledicis, ac in aliorum detrimentum intentis, quorum quaestus est maxime obtrectari melioribus, dici poterit. Quemadmodum etiam alterum huic simile proverbium habetur, *τὸ ναγυρὶ δὲ ἀσπίδιος ἔστιν ἴδιον, id est, malam probe qui scens non est movendum.* Et illud, *καὶ κείνη καὶ πρὸς τὸν ἀσπίδιον, id est, Quod utinam hisce nostris: emporibus quoque diligenter observaretur, ceteraque procul dubio in rebus. am sacris, quàm profanis minus contentioni nec disputationum inutilium pertimescendum: quae res profecto plus quàm cogitari aut dici potest, Reipublicae tranquillitati ac incolunitati obesse solet. Proponamus itaque nobis semper ante oculos Pindari aureum dictum in Pythiis, Oda 8. *ἄσπίδιος ἴδιον, id est, Quies & tranquillitas nihil nisi humanitatem & amicitiam cogitat.**

CONVICIA contempta.

Fortis convicia spernit, ut luna luporum ululatus eanumque; latratus non curat. Hinc Alcibi emblemata 164.

Lunarem noctu, ut speculum canis inspicie, orbem,

sequens videns alium credit inesse canem,

Et latrat, sed frustra: agitur vox irrita ventis,

Et peragat cursu furda Diana suar.

Monte.

A Monemur autem hoc hieroglyphico inanes minas & obre citationes eorum quibus est (secundum Plautum) uberimus quæritus in lingua positus, omnino esse contemnendas, Dei & Christi, sanctorumque omnium exemplis edocti. Decet autem viros principes, Ecclesie servos, pios magistratus, prudentes politico & patres familias ad stultorum mullitates lycophanticas obfurdelece, necnon de reddenda summo Judici suæ administrationis ratione cogitare frequenter, ut humili pede in via veritatis & justitiæ ambulent, illius distichi memores,

*Irrita vaniloque quid curas spuula lingua?
Latrantem curat, ne alia diana canem?*

In eam rem Philemonis versus commendantur,

*ἦτοι δ' ἄν, ἡδὲ μεσημέριον,
ἢ δ' ἄν καὶ οὐ λαοδοξίαν φησεν.
ἢ λαδοξίαν φησεν, ἢ δ' ἄν λαδοξίαν φησεν,
ἢ δ' ἄν λαδοξίαν φησεν, ἢ δ' ἄν λαδοξίαν φησεν, id est,*

*Haud auribus contentus est iacundior,
Quam devorare criminantur iurgia,
Nam musitando si quis hæc redarguat,
Ipsam refutat criminantem crimina.*

Seneca totus fere in eo est, ut mentes nostras ad convictorum contemptum informet. Ex ingenti sententiarum accivo unam & alteram seligamus, lib. 2. de ira, capit. 32. Magni animi est, inquit injurias despicere. Ulionis contumeliosissimum genus est, non esse visum, ex quo petatur ultio. Multi leves injurias altius demiserunt, dum vindicant, ille magnus & nobilis est qui more magnæ feræ latratas minorum canum securus exaudit. Sed ut hieroglyphicon nostrum de cane lunam allatrante magis ac magis illustremus, nobis doctum tetra stichon occurrit:

*Luna velut toto collustrans lumine terras, Sic quisquis Christum allatrat Christive ministros,
Frustra allatrantem despicit alia canes: In se stultitia spernit utq; sua.*

CUNCTATIO prudens.

I Oannes de Boria in Hispanicis symbolis ait, à scriptoribus rerum Indicarum speciem quamdam Pittaci describi, quæ selesense mense Novembri incipiente hieme soleat in trunco alicujus arboris densæ abscondere, & ibidem dormientem usq; ad tempus vernum commorari, atq; tum pristinum rursus vigorem recipere, majoremq; alacritatem conquirere. Tractat autem Aristoteles quoq; lib. 8. de avibus & quadrupedibus, quæ per hiemem sese abscondunt; & Plinius lib. 10. cap. 9. scribit, coccyga five cuculum vere procedere, canicula ortu latitare, idq; fieri in cavis arborum Agricola testatur. Sic viri prudentes & circumspècti suorum consiliorum & actionum tempestivum exitum caute circumspèctant, & interea quamdiu opus esse existimant, in aliquam rei bene gerendæ occasionem intenti quiescunt. Quod Dionysius Halicarnassensis quoque paucis verbis recte subjicit:

ἡρεσιμὸν πρὸς τὴν οὐρανὸν οὐκ ἔστιν, ἀλλὰ καὶ τὸ σφαιροειδὲς, ἀπὸ τῆς ἡλίου. Inprimis res utilis & minime periculosa est cunctatio. Quamquam vero singulari quadam fortuna Alexandro Magno, Julio Cesari & aliis τὸ κατὰ ἀναγκαῖον ἔστιν, id est, Nihil differens vel procrastinans, absq; tamen stulta præcipitantia ac temeritate, potius placuerit, atq; in rebus potiss. bellicis celeritas amplius profuit quam virtus, Cicero tamen in illa præclara oratione pro lege Manilia, vel potius de laudibus Pompeji, inter virtutes imperatorias laborem in negotiis, & fortitudinem in periculis, industriam in agendo, celeritatem in conficiendo, nec minus consilium in providendo commendat. Ac præceptum est alterius nescio cujus auctoris, utendum consilio in arduis, celeritate in urgentibus, mora in periculosis, & experientia in dubiis.

D Motus, Græce κίνησις, id est, stultus, per ἀπὸ τῆς φύσεως ita dicitur, ut pleriq; volunt, cum habeatur a bonum sapientissima. Nam hæc sola nihil properat, sed ex teris præcurrere permittit, ipsa etiam tandem prodit, & grato se vitore vestit, fructibusq; tempestivis prædita est. Longissimam quoque vitam consequitur hæc sua Fabiana cunctatione, & materiam præstat ad multos annos duraturam. De qua eadem Plinius quoq; scribit lib. 16. cap. 25. Novissima urbanarum germinat, nec nisi exacto frigore, ob id dicta sapientissima arborum, sed cum cœpit in tantum universa germinatio erumpit, ut una nocte peragat etiam cum strepito. Hæc Plinius. Sic vir prudens, & in suis rebus circumspèctus consulto ac mature universas actiones suas, ac sine omni præcipitantia, instituit, nec ante tempus sese effert. Nam secundum Græcum senarium ἀπὸ τῆς οὐρανὸν οὐκ ἔστιν ἀπὸ τῆς οὐρανὸν Multi malorum causa est præcipitatio. Sed in omnes occasiones rei bene gerendæ citra periculum, iusta Fabii Maximi peritiss.

Ducis, qui cunctando Romanis restituit rem, est intentus. Quo pertinet etiam consilium Scribae Ephesini Actorum 19. quod civibus suis dat. *Oportet vos esse sedatos, & nihil precipitanter agere, idem etiam sine ostentatione progreditur, nec præter modum le effect. quodq; mature præstantem est, suo tempore, neq; nimio impetu, nec socordia utens diligenter & præmeditate exequitur. Unde alii huic symbolo dictum addunt, Tempore suo: ad alterum proverbium, quod monet *in tempore suo id est, præsentia recte administrare, vel, nosce tempus, respicientes. Huc referimus dictum poeta,**

Festinare nocet, nocet & cunctatio sepe

Tempore quæq; suo qui facit, ille sapit.

CUNCTATIO *prompta, salutaris.*

Alio hieroglyphico dictum est testudinem esse symbolum tarditatis, quæ tamen conjunctam habeat constantiam aliquam & assiduitatem; Accipitrem vero celeritatis non quaque nimis temerariæ notam esse constat. Si igitur hæc duo, salutaris cunctatio, & bene præmeditata celeritas pto re nata recte usurpentur, actiones inde felicem sortiuntur effectum. Cum quo convenit verum proverbium Græcum, *σύνδρα βραδύς, festina lente*, quod à duobus præcipuis Imperatoribus Romanis, Augusto & Tito, crebro fuit usurpatum. Et Gellius lib. 10. cap. 11. eo monuisse perhibet, ut ad rem agendam simul adhibeatur & industriæ celeritas, & diligentia tarditas, ex quibus duobus contrariis fiat maturitas. Cum maturum, secundum Nigidium, ex eodem Gellio fit, quod neque citius est, neq; secius, sed medium quippiam & temperatum. Notum autem est, quantum Fabii Maximi cunctatio utilitatis Reip. & contra Minuti ipsius Magistri Equitum præcipitanti detrimetur attulerit. Unde Plato 7. de Republ. ait, *τὸ σπυδρόν ταχὺ μάρτυ διδόν, ὡς μὲν βραδύς, ἰδ εἶ, ἔμο qui βραδύς, ἴσινat celeriter omnia percurrere, magis retardari.* Ex quo vulgatis factus est verliculus,

Tardus absolvit, qui nimium properat.

Est autem hoc hieroglyphicon in primis convenientissimum principibus & aliis magnis viris, qui aliis præsumt, quo admonentur, ne aut voluptatibus aut assiduitate omnium rerum, aut incessu prospero & nimia potentia, insolentiores facti, sua ignavia & socordia, vel ex adverso temeritate & vehementia, interdum suæ dignitati & exultationi indigna committant, & perpetrent.

Es tardus nimis, & præcep nimis esse cævero:

Ille sapit, medium qui inter utrumq; tenet.

CURA *vigil.*

CAnorum animal Cicero lib. 2. de divin. gallum gallinaceum vocat, & ante lucem canere inquit, quem Plinius lib. 10. ita describit. Proxime gloriam sentiunt & hi vigilas nostri nocturni, quos excitandis in opera mortalibus, rumpendog; somno natura genuit. Norunt lydera, & ternas distingunt horas interdium cantu. Cum sole eunt cubitum, quartaq; castrensi vigilia (id est, secundum Vegetium lib. 3. hora tertia post mediam noctem) ad curas laboresq; revocant. Nec soliti otium incautis patiuntur obrepere, diemq; venientem nunciant cantu, ipsum vero cantum plausu laterum. Idem Alianus pluribus verbis exponit lib. 4. cap. 24. Causam hujus rei Cicero 2. de divin. & Lucianus in Dialogo de somno sine gallo reddere conantur. Non etiam sine ratione legitur apud Jobum cap. 37. Quis de dit gallo intelligentiam? Convenit itaq; hoc hieroglyphicon homini indultio, omnia magna attentione ac vigilantia peragenti: quales in primis omnes pietati addicti, & præterea alii in religione præfecti esse debent. Quare D. Ambrosius lib. 5. cap. 24. Hanc similitudinem eleganter explicat, ubi ait: Galli cantus suavis est in noctibus, nec solum suavis, sed etiam utilis, qui quasi bonus cohabitator & dormientem excitat, & sollicitum admonet, & iter facientem solatur, prellum noctis canora significatione protestans. Hoc canente latero suas relinquit insidias, hoc ipso lucifer excitatus oritur, cælumq; illuminat, hoc canente mæsticiam trepidas naua deponit, omnisq; crebro vespertinis flatibus excitata tempestas & procella mitescit. Hoc canente devotus animus exsilit ad precandom, legendi quoq; munia instaurat.

Ut cum laude geras res, expurgisere, magnas:

Es tibi fit galli cura magistra vigil.

CURIOSI.

Qui curiosos depingere cupit, fingit sibi Simias, hominum imitatrices; at in gestulationibus tantum, non in ratiocinando, loquendo, & judiciose res alicujus momenti exequendo. Curiosi nihil boni præstant, quum ad omne bonum opus sint inutiles, & nihil aliud quam vulgi fabula atq; risus effusus.

2. Canes dimituntur à venatoribus post prædam quam assequi possunt, non semper, nec omnibus momentis, sed certo quodam modo & tempore. Ita refrenanda est animi curiositas, ne in immentis excurret, sed tantum necessaria & convenientia persequatur.

3. Serpentes veneno pascuntur, & loca tenebrosa & fatidica colunt; sic curiosi rerum ac eventuum tristitiam relatione atq; auditione enim pascunt.

CURIOSITAS maledica.

Manus hominis spinosissimum fruticem Rhamnum temere contrectans, ac inde seipsam vulnerans, indicat curiositatem sive *πολυπραγματοσύνην*, quam Plutarchus dicit esse *φιλομάθησιν ἀκατάκριτον*, id est, studium cognoscendi aliena mala, non solum inutilem, sed etiam sæpenumero detrimens esse, cum homines in aliena semper inquirere, & quæ non sui sunt officii cum magno suo damno peragere volunt. Unde etiam recte Plautus in Stichio dixit, neminem esse curiosum quin sit malevolus; & Menandri præclara est sententia.

Τὰ πολλὰ πράττειν καὶ λόγους πολλὰ ἔχει.

Multi facere multas molestias continent.

Potest idem quoq; referri ad alias res periculorum & molestiarum plenas, quibus si frui cupiamus, multa nobis discrimina sunt subeunda. Aliud Epicteti est generalius dictum, qui reliqua philosophorum dogmata, quæ ad humanæ vitæ institutionem pertinent, duobus verbis complecti voluit, *ἀίψα & ἀπειρα*, id est, *Sustine & abstine*. De quo multa A. Gellius Attic. nocturnum, lib. 17. cap. 19. Adamus Distichon.

Carpere parce meas frondes, qui singula carpis,

Pulneret audace, ne tibi spina manus.

CURIOSITAS nimia vitanda.

De Pelecano præter ea quæ alibi dicta sunt, in hieroglyphicis Horapollinis habetur hunc non aliatum avium more nidum suum supra terram elatioribus locis construere, sed potius quædam innata simplicitate in fetide aliqua humili, terra egesta ova sua excludere. Sed item Horapollus vult esse typum imprudentiæ potius quam simplicitatis: nam dicit hanc avem cum circa nidum in terra constructum ex bubulo stercore aucupes ignem excitent, suis alis eum extinguere conantem, se ipsam amburere, & ita facile capi. At nos priorem expositionem tanquam magis *ἐπιεικῆ* retinere placuit, una cum ascripta sententia, quæ legitur in Syracide inter alia utilissima modestiæ ac submissiõnis præcepta cap. 3. Altiora te ne quæsieris, & fortiora te ne scrutatus fueris, sed quæ præcepit tibi Deus, illa cogita semper, & in pluribus ejus operibus ne sis curiosus. Hæc graviter reprehendunt nimiam curiositatem & stultam animi elationem: ac contra commendant simplicitatem ac humilitatem cum circumspectione tamen & prudentia conjunctam, non fatuam & inertem. Cum quo S. Pauli in Epistola ad Romanos cap. 12. sententia insignis congruit, *μηὲν υπερφρονεῖν παρὰ τὸ θεῖον*, id est, *non sapere supra quam oportet sapere, sed ad sobrietatem sapere*.

Hinc Distichon,

Noli altum sapere, aut aliena inquirere, ne mox

Culpa det ex alto te tua præcipitem.

CUSTODIA tuta.

Plagunt recentiores Indiæ Occidentalis chiographi animal, quod Cæsar Scaliger *ἀλοπεπυγὸς* vocat. Refert autem anteriore parte vulpem, posteriore Simiam, eandemque habet cercopitheci, aures ferè vespertilionis, ac subter ventrem usitatum aliud gestat receptaculum instar crumenæ laticioris, in quod catulos suos recipit, ibidemque occulat, donec tuto per se hinc inde vagari, & sibi

72
& sibi victum quærere possint. Similia de cane marino scribit Oppianus libr. 1. de piscibus. Idem A de vitulo marino refert D. Basilus 7. hexaem. & de Delphine in eruditiss. carmine Nicobuli ad patrem. Hæc Hieroglyphicæ indicant φιλοσοφίας, id est, studium & solitudinem parentum erga liberos, qui potissimum sub fidei horum custodia vitam agunt securam & scælicem. Custodia enim ex tute dici potest, quum quis Biantis vel Stiponis apophthegmate nixus: Omnia mea mecum porto, vivens moriensque sibi suisque canit lætus. Et de civibus sub pio principe vel magistro aut vivonibus merito dicitur,

O tuto satis bos cives, populumque beatum,
Quos velut in patrias habuere sinu!

De providentia & custodia divina melius adhuc intelligitur, de qua Pfalter, Ecce non dormitabit, neque dormiet, qui custodit Israël. Dominus custodit te, &c. Psal. 121. 4. & Psal. 144. v. 18. Beatus populus, cujus Dominus Deus ejus.

DECOR.

Leonem cui circa collum serpens fuit circumvolutus quidam pinxerunt, addita inscriptione Græca, ΟΥΔΕΝ ΚΑΘΗΚΟΤΕΡΟΝ, id est, nihil Decensius, ut fortitudinem cum prudentia conjungendam esse docerent. Officium enim prudentis viri est, ut Aristoteles tradit 6. Ethicor. Nicomach. *ὁ δὲ ἀδύνατος καὶ βελόνη ἀδύνατος αὐτῷ τῷ αὐτῷ ἀγὰρ ἢ καὶ συμφορῶν*, id est, posse recte in medium consilere de iis qua sibi ipsi sunt bona & utilia. Ethic. lib. 3. vult *ἀδύνατος ἵνα μισοτέρα αὐτῷ φέροι καὶ δάμνη*, fortitudinem esse medium inter motum & confidentiam. In quam sententiam eleganter & breviter D. Bernardus lib. 1. de consideratione, fortitudinis matrem vocat prudentiam. Paulo post, Bonus circuectus est, inquit, si iustitia quaerit, prudentia invenit, fortitudo vendicat, temperantia possidet: ut si iustitia in affectu, prudentia in intellectu, fortitudo in effectu, temperantia in ulu. Huc refertur Distichon eruditum,

Provida magnanima si adsit prudentia dextra,
Dic mihi qua rerum pulchrior esse queat?

DECOR juvenum & senum.

Hujus stirpis, quæ vulgo ob similitudinem corona imperialis sive regia appellatur, & quam Catolus Clulius ad Hemerocallidem veterum non male refertur posse existimar, flos maturus expanditur, ac in suis propriis pediculis plane deorsum flectitur: at quamprimum haccelere incipit, succedunt illi fatiis magna capita (ut quoque in lilio rubro fieri solet) quæ excusso flore statim sursum eriguntur, ne scilicet, si deorsum delibescerent diutius, semina nondum matura putrescant & excidant. Sic juvenes, quantumvis ingenii, vel corporis atque fortunæ bonis ornati, singulari modestia sese submittere, nec ante tempus (quod sæpe fieri videmus) exulare, superbite, & insolentia cristas erigere debent. Contra vero senes, jam prudentia & ulu rerum confirmati, auctoritatem suam tueri, ac bene monendo præcipiendoque aliis præire jure ac merito possunt. Unde etiam Cicerone libro de Senectute ait: Apicem Senectutis esse auctoritatem, & vetus poëta jubet lenum colluquia expecti: & versus Græcus commendat lenum consuetudinem.

Ὁμῖλος δὲ τῷ ζῆντινι φησὶ.

Honestum senem modesto juveni dicentem audiamus,

Disce puer virtutem ex me, nec flore superbi:
Matura tollat fruge senecta caput.

DEJECTIO.

Humilitatem & dejectionem Ægyptii hieroglyphice per Accipitrem indicant, ut ait Horpulo, libr. 1. cap. 6. quod cæteræ volucres ex sublimi in terram non perpendiculari modo, sed velut ex transverso & flexuose deorsum ferantur, solus accipiter directo ad inferiora viam carpat.

DELATORES.

Vespæ, ignavum pecus, cum murmure tamen volitant, & pungunt acerrime. Hinc illud, quod Stobæus ex Diogenis diatribis refert, Antisthenem, scilicet aliquando à Diogene correptum quod

A quod exigua voce esset, & tamen castigaret homines, respondisse. Vespasitidem sonum haud magnum edere, aculeum tamen habere acerrimum. Lepidum itaq; est Archilochi mordacissimi poetæ Epitaphium, quo in ejus sepulchro vespæ habitare dicuntur, in 3. *Met.* ex quo Alciatus Emblemata suum 51. desumpsit. Sane cum vespæ à se cum noxa pungunt, & quid facient, ubi viperæ veneno spicula sua tinxerint? Quamvis autem figmenta hæc sint, (Refert tamen in Exer. Scaliger, à Cambaizæ Indiæ Rege filium veneno educatum adeo venenosum fuisse factum, ut muscæ, quæ modo solo lactu cutim perstrinxissent, turgidæ interierint.) Jucundam nihiloominus & utilem considerationem habent. Per viperam enim delatores, pessimum genus hominum, qui clam apud alios innocentes deserunt, intelligere possumus. Nam veluti suppeditare hæc ad volantes vespis venenum fingitur, quod illæ postea in alios cum pernicie effundant. Per has igitur porro significabimus calumniatores & maledicos, qui quæ ab aliis per mendacium acceperunt, nihilominus pro veris dispergunt. Viriq; rei gravissimi criminis. Sed optimum est Plautini senis votum in Picudolo:

*Homines, qui gestant, quiq; auscultant crimina,
Si meo arbitrato liceat, omnes pendant:
Gestores linguæ, auditores auribus.*

Nam ut Thucydides dicit: *διεβόλῃς δὲ τῶν ἄλλων ἦν ἄλλοις ὡς ἀκούσας, ἢ ἐκκρίνας ἀπὸ τῆς γλώττης.* Non decet calumnias neq; aliis narrare, neq; audiendo suscipere.

DELICIAE.

Vepres acuti, undecumque tanguntur ac constringuntur, manus cruentant: Deliciae, manibus, pedibus, capiti, oculis, omnibus denique membris officunt, inquit *Cicero* *in oratione pro M. Cato* 45. in *Matth.*

Canthari, Scarabei, & hujus generis insecta plurima, ita fetoribus atq; sordibus, ex quibus originem duxerunt, delectantur, ac illis sustentantur, ut contra odorum suavitate plane pereant. Ideoque rosis insidentes Scarabei vel cantharides torpescere vel tandem emori dicuntur. Ad hunc modum molles & effeminatos in suis voluptatibus ac deliciis, quæ non solum corpori, sed menti quoque obstant, plurimumq; nocent, paulatim contabescere, ac tandem illicito luxui interitu suo meritas poenas luere constat. Quod Claudianus libro secundo ad Silicionem egregie hisce versibus nobis explicavit:

<i>Luxurias prædulce malum, quæ dedita semper</i>	<i>Interius fucata genæ, & amicta dolestis</i>
<i>Corporis arbitrium hebetat caligine sensus,</i>	<i>Illecebris, torvos auro circumligat hydos.</i>
<i>Membræq; Circæi effæminat acris herbas,</i>	<i>Illæ voluptatibus multos innexur hamæ.</i>
<i>Etlandæ quidem vulen, sed quæ non tetrior ulla;</i>	

Silius quoq; Italicus breviter hæc exposuit:

*Nec ira Deum tantum, nec tela, nec hostis,
Quantum sola nocet animæ lapsa voluptas.*

Pierius in suis hieroglyphicis refert, Hannibali alioquin duro, sed ob Capuanas delicias tandem effeminato, non abs re scutum debuisse offerri, in cujus medio Scarabeus fuisset depictus, quem undiq; Rosarû ferta ambirent, significatione eadem, quam hoc hieroglyphico exprimere volumus.

DEUS.

Solem hunc visibilem nulla alia re quam Sole ipso adjuti cernimus, & stellas ipsas sola stellarum luce aspiciamus; lucis aspectum debemus luci; Deus etiam per seipsum sui illustrat notitiam, cooperante nemine; quod ea res omnium vires excedat. *Philo Jud. lib. de præmiis & penis.*

Sol ex ortu suo stellas offuscat, immenso suo splendore pertulsis nostris oculis. Quoties item animæ oculi sincero, puro, salsidissimoque Dei lucem inferentis sensibili splendore irradiantur, nihil aliud inspicere possunt. At fulgens enim ejus, qui est, cognitio nihil non illustrat. ut etiam, quæ sunt per se splendidissima, collatione hac obscurantur. Idem, *lib. de temulentia.*

Communis hic Sol nobis quotidie se præbet omnibus, nec magis minus ve irradiat alium quam alium, sed in omnes ex æquo vim suam exerit & exereet. Attamen si quis acutiore visu polleat, plus

alium

K

ejus

ejus splendoris recipit, non quod Sol magis in eum agat, quam in ceteros, sed propter vim oculorum eximiam. At quisquis infirmos habet oculos, ne obtueri quidem tantam lucem poterit, propter eorum hebetudinem. Idem cogita de Sole cœlesti & aeterno, ex quo illum adesse omnibus essentialiter; nos autem peccatorum sordibus conspersos, ad tantum lumen percipendum idoneos non esse: Christum vero, in quo plenitudo Deitatis corporaliter habitat, oculo purissimo totius luminis cœlestis capere splendorem, ut pote naturæ visibilis respectu formatum Spiritus S. operari, & à peccato profus alienissimum. *Iustin. de orthodoxa confessione, sive de sanctissima Trinitate.*

Cetero scire non possumus qualis sit cuiusq; stellæ essentia, magnitudo, &c. quarimus tamen alacriter, oblectamurq; rationibus verisimilibus, propter innatum discendi desiderium. Liget etiam verum illud Ens, Deum, non valeamus cernere, quarimus tamen indefinenter, quando hæc consideratio vel in seipsa, licet investigabilis, res sit summe desiderabilis. *Philo Jud. libro primo de Monarchia.*

Solis lux à nullo illustratur, sed seipsam ostendit. Et Deus qui nullis hominum operibus illustrari potest, divina sua essentia seipsum solum illustrat. *Idem, eod. lib.*

Hoc Dei tergum est, quicquid cum nobis suo judicio refert, ut tamen illius naturam non contingat: perinde ac umbra & in aqua relucens solis imago hebetioribus oculis illum adumbrat: dum illum ipsum, præ nimio purissimæ lucis fulgore, quo sensum facile exuperat, intueri nequeunt, *Nazianzenus lib. 2. de Theologia.*

Solem hunc sensibilem nemo est, qui non laudet, & ipsius magnitudinem, simulq; pulchritudinem & radiorum symmetriam, atq; lucis splendorem admirans: si vero in eo diligentius atq; pertinacius intuebitur, & indies ejus aspectum considerabit, non solum quæ sentit in eo deprehendet, sed etiam oculorum aciem debilitatus abscedet. Tali quid videor mihi pati mente, si requiratur de Deo, quid sit. *Basilus magnus in 1. cap. Joannis.*

Quod lux est videntibus & visus, hoc Deus est intelligentibus & intellectis. *Thalassius ad Paulinum.*

Sol oculos puros, sanos, vegetos, fortes habenti tranquillus apparet, in oculos autem lippos, quasi tela aspera jaculatur, intuentem illum vegetat, hunc excruciat, non mutatus, sed mutatum. Et tu cum cœperis esse perverfus, & tibi Deus perverfus esse videbitur, tu mutatus es, non ille. *Augustinus in Psalm 92.*

Sol, qui oritur die, licet sit unus (unde solem esse appellatum Cicero vult videri, quod obscuret fidelibus solus appareat) tamen quia verum ac perfectæ plenitudinis lumen est, & colere potissimum & fulgore clarissimo illustrat omnia. Et in Deo, licet sit unus, & majestas, & virtus, & claritudo perfecta est. *Lactant. lib. 2. cap. 10. de Orig. erroris.*

Respectu nivis & solis omnis albedo fusca videtur, & omne lucidum, obscuretum. Respectu Dei qui solus singulariter bonus est, omnes homines mali videntur. *Chrysost. in Matth. 7. hom. 18.*

Lucis proprium est illuminare; Dei autem misereri suorum operum. *Nilus apud Maxim. Sermon. 6.* Sed occulta corpora detegit: Deus omnia creans non solum in lucem produxit, sed omnia, quæ prius non fuerant, condidit. *Philo Jud. de somniis.*

Lux quantum vis hominum multitudinem illuminaret, nihil splendoris remitteret: Deus antequam mundum conderet, & postquam condidit, idem perfectus atq; integer permanet, nihil tanto & tam admirabili opificio minor, nihil imbecillior. *Chrysost. hom. 4. in Joan.*

Quod Sol est sensibus, hoc intelligentibus est Deus. Hic enim mundum illuminat visibilem, ille vero invisibilem: & hic quidem visum corporalem illustrat, ille vero naturas intellectuales splendidas reddit. Sol videntibus ut videant, visibilibus rebus ut videantur vim subministrat, ipseq; inter visibilia est pulcherrimus: Deus etiam intelligentibus ut intelligant, intellectis ut intelligantur suppediat, ac ipse inter intelligibilia est altissimus, in quo omne desiderium consistit, & super quem minime fertur: nihil enim sublimius quid habet omnino desiderium, neq; mens sapientissima & indagatrix seu curiosissima. *Nazianzenus orat. de Athanasio Episcopo.*

Vetus sermo docet simplicem esse Deum, & unam simplicem habere operationem, in omnibus omnia

A omnia operantem, instar solis, qui omnia fovet, & in unoquoque secundum naturalem habilitatem, & quantum capere potest, operatur, ab eo, qui eum condidit, Deo, talem adeptus operationis virtutem. *Damasien. lib. 1. de Orthod. fide, cap. 13.*

Neque vero quemadmodum Solis radius fulgore nimio corrumpit oculos, caligantesque reddit, sic est ipsius boni conspectio. Illustrat enim, atque oculi lucem eo magis exangit, quo quis capere magis potest intelligibilis splendoris influxum. Velocior est divina lux, & acutior ad penetrandum; innocentia præterea & immortalitate singula complens. *Merc. Trismegist. in Pymandro.*

Ignis qui vult calefieri, sufficit si accedit ad illum; nam si interiorum manum mittat, pro eo quod calefieri potuit comburitur. Et qui profundius vel altius de Deo disputare præsumit, pro eo quod gloriosius quis vult ostendere, in blasphemiam cadit, dum comprehendere altitudinem divinarum dogmatum non potest. *Bezechius in Levitic. lib. 2. cap. 6.*

Deum cum Ægyptii volunt significare, inquit Horapollo lib. 1. cap. 6. pingunt accipitrem; tum quod fecundum sit ac diuturnæ vitæ hoc animal, tum etiam quod Sol is præter ceteras volucres simulacrum esse videatur, utpote peculiari quadam atque occulta naturæ vi, ingentissimis in ejus radios oculis prospiciens. Sol autem est visibile Dei hieroglyphicum.

Ægyptii Deum pulchre ornatum, seu gloria amictum, significantes, sidus pingunt, inquit Horapollo, lib. 1. cap. 13. quod Dei providentiæ victoriam decernit atque imperat, quæ siderum orbis que universi motus peragitur. Existimant enim sine Deo nihil prorsus consistere.

Qui inconniventibus oculis solem intuentur diutius, fere obcecantur: ita & qui divina mysteria altius speculantur sæpe obtunduntur. Proinde & hic intra sobrietatem sapere, & illis connivere satius est.

DIABOLUS.

Serpentem venenatum & in primis noxium animal. max. in visum esse homini, utpote cujus semini perpetuæ cum eo fuerunt & erunt inimicitia, ipsa natura nos docet, & S. pagina confirmat. Hinc videmus, ad conficiendos & tollendos à medio serpentes, si in quos forte incidimus, imprimis nos esse cupidos, nec fatiari, donec emulis istibus concillos relinquamus tandem. Utinam vero homines in concidendis & extirpandis vitiosis cupiditatum affectibus & in dispergendis fugandisque voluptatibus illecebri, quæ veluti serpentes animis illorum se insinuant, tam vigilantes essent ac studiosi! Nam secundum Horat. 3. Od. 24.

*Scelerum si bene poenitet:
Eradenda Cupidinis
Pravi sunt elementa.*

Sed nos in hoc hieroglyphico per serpentinam figuram diabolum, humani generis accerrimum hostem significare volumus, qui nisi cœlesti manu, hoc est, virtute Dei conficiatur, nostra tela flocci solet facere. Quo præclarus ille Justinus locus pertinet ex dialogo cum Tryphone Judæo: ἡ δὲ λέξις ἡ φιλία οὐκ ἀντιπαρῆται· καὶ ὁ θεὸς ἰσχυρὸν ἔλεος παρέταξεν βουλόμενος. καὶ ὁ ἀγγέλῳ τῷ θεῷ, τρεῖσιν, ἢ δυνάμει τῷ θεῷ, ἢ τρισφίτρῳ κτλ. διὰ τὴν ἐπιπέδον, ἰακίμῳ ἀντὶ, καὶ ἀδισκῶν ἀφ' ἡμῶν, καὶ ἀρπῆσιν ἂν πὸ πύργῳ ἔχῃ παραμύθησιν ἰακίμῳ ἀντὶ τοῦ ἁγγέλου τῶν ἀποστόλων, καὶ ἀγαθῶν ἰακίμῳ ἀντὶ τοῦ δαίμονος ὁ τῶν πνευματικῶν ἡμῶν ἐκ τῆς φιλίας. καὶ ὁ ἀγγέλῳ τῷ θεῷ ἔλεος παρέταξεν βουλόμενος. καὶ ὁ ἀγγέλῳ τῷ θεῷ ἔλεος παρέταξεν βουλόμενος.

Nobis quidem diabolus instabat, semper adversans & ad se trahere volens: & Angelus Dei, id est, virtus Dei, per Christum nobis missa, increpat illum, & à nobis repellit: & sumus perinde atque ex igne extracti, à peccatis videlicet pristinis purificati: atque ab afflictionibus, & exploratione ignis probati: quæ nos exercet diabolus, & administri ejus omnes. Hæc ille, cujus sententiæ Disticho subjicimus,

*Cœlesti auxilio vetus ille extinguitur anguis,
Humana elident spicula missa manu.*

DIGNITATUM Gradus. Sufficientia.

Quemadmodum à spicæ collectione progredi solemus ad manipulum coactvandum, ac pariter deinde à manipulo ad fascem ipsum: sic etiam sedulitate, industria ac prudentia paulatim, atque

atque secundum Platonem in Theæteto, *συναρτά ἀπὸ ὁμοειδῶν ἡγεῖται διώματα* addentes, infimæ fortis ho-
mines ad majora, & tandem ad maximum dignitatis gradum pervenire solent. Quod si, divitiis li-
beralitate promoti, ascenderint, rectissime faciunt, si tempestive gradum sustant, ac tibi laudibilem
istam ac fortunatam reipsâ *αὐτὰρ ἐκείνη*, id est, rerum sufficientem usum, tanquam divitiarum termi-
num convenientissimum pro unico scopo proponant. Nam secundum Salomonem, Proverb. c. 27.
Quis custodit ficum, comedit fructum ejus. Suntq; ejusdem sententiæ Hesiodi versus in ore omnium:

Addere parum parvo, parvo superaddere pusillum,

Tempore sic modico magnum cumulabis æternum.

D I F F I D E N T I A prudens.

Plinius refert lib. 8. cap. 28. Vulpes in Thracia, locis rigentibus amnes gelatos lacusq; non nisi
aditum reditumq; auditus transire. Observatum est, aure ad glaciem apposita, conjectate ge-
lata crassitudinem. Quod Plutarchus in Commentario de Animalium tolerantia prolixius exposuit. Vul-
pina hæc attentio per universam vitam nostram præceptum nobis est utilissimum, rebus ut in
omnibus, singularem quamdam adhibeamus *ἰσχυροῦς*, id est, cautionem convenientem, quæ effi-
cit, ne temere cuivis vel homini vel rei fidem adhibeamus, neve ex opposito obdinate omnibus
diffidamus. Quo pertinet Euripideum dictum in Hecuba,

Σύφρονα δ' ἀπιστία

Ὅτιν' ἔστιν ἄδην χρονοῦ μᾶλλον βεβαίη. Id est,

Prudenti diffidentia

Nil est melius, nil utilius mortalibus.

Ac notum est illud Epicharmi, *ἄφιστι μὴ πιστεύειν ἀπιστίᾳ, ἀλλ' ἐπὶ ταῦτα τῷ φρονίῳ*. quod in libello de pe-
titione consulatus Cicero ita vertit; Nervos atq; artus esse sapientiæ, non temere credere. Idemq;
etiam in epistolis ad Atticum sæpe commendat. Et Senarius proverb.

Ab hoste dicta ne unquam amica duxeris,

idem confirmat, & Alcibiadis responsum revocat qui amico querenti cur patriæ de eo iudicaturæ
non fideret: Ego sane, inquit, ne matri quidem; vereretur enim, ne insciens pro albo calculo nigrum
immitteret. Sophocles in Ajace docet hostium munera non esse munera. Entis Ajaci datus ab He-
ctore, & Ajacis balthæus Hæctori, fuit utriq; exitio.

Atq; ita ab hoste hosti ventum lethalia dona,

Quæ studiis specie fata nocentq; ferunt.

Fide, igitur juxta vetus dictum: sed cui vide, &c.

Omnibus esto salutaris tibi cautio rebus.

Ne prius explores, aggrediaturo cavo.

D I L E C T I O Sincera proximi.

Lilius Gyraldus syntagmate primo historiæ Deorum *ἡγερολογίου* elegantissimum proponit ami-
citiæ seu sinceræ dilectionis proximi, quam picturam priore libro omissam hic reponere visum
est sub dilectionis titulo. Apud Romanos, inquit ille ex veterum sententiis, amicitiam pictura an-
tiquitus pulchre demonstrabat. Pingebatur enim juvenis forma, dete & o capite, quæ erat tunica ru-
di indata, in cujus fimbria scriptum erat, mors & vita: in fronte, Atlas & Hyems; habebatq; latus
apertum usq; ad cor, & brachium inclinatum, digito cor ostendens. Ibi scriptum erat, longe & pro-
pe, suberat & picturæ explicatio quæ ita legitur: forma juvenilis indicat amicitiam semper recen-
tem, nullaq; temporis diuturnitate tepefcentem. Nudum caput, ut omnibus pateat, & amicus nul-
lo unquam tempore amicum publice suam fateri erubescat. Rude autem indumentum ostendit, ut
amicus nulla ardua, extremamq; inopiam pro amico subire non recusat. Vita & mors in vestimen-
to scripta, quod qui vere diligit, usq; ad mortem amat. Atlas & hyems, quia & in prosperis & in
adversis æque amicitiam servat. Latus apertum habet usque ad cor, quia nihil amico celat. Bra-
chium inclinatum, & digito cor ostendit, ut opus cordi, & cor verbis respondeat. Longe & prope
quod scriptum est, quia vera amicitia nullo tempore aboletur, nec locorum intercapite dicitur dis-
junctur.

A gitor. Hæc ferme totidem verbis adscripti, quæ exoticam scilicet sapientiam ac peregrinam redolere videntur.

DILIGENTIA continua in studiis adhibenda.

Veterum sapientum quidam adhortans adolescentes ad diligentiam adhibendam in suis studiis ac laborum perseverantiam & quandam aconibus, solitus est dicere, aves cohortales suavissimas habere carnes, si non abundantiore esca saginentur, sed δὴ τὸ πεινασμένον, id est, rimando & fodiendo ipsum solum, sibi quærant cibum. Sic qui veram & solidam doctrinam & laudabilem rerum utilium cognitionem conquirere student, in erendis & perferendis accurate ac sedulo veterum scriptis ac monumentis multum temporis & laboris impendere debent. Nam secundum proverbium grecum, ἐκ τοῦ πόνου κλίθῃ, ex labore gloria: Vel, ut Euripides breviter, dixit, πόνος ἐκλείβει πόνου, labor gloria genitor: cui simile est dictum Æschyli,

..... Τὸ πόνου ἐκ δὲ τοῦ
δούλου τὸ κλίθῃ τὸ πόνου κλίθῃ.

----- Laboranti à Deo
Debetur satus (præmium) illius gloria.

B Versatur quoque in ore quidem multorum, sed non semper in animo aut opere Epicharmi versus, quem etiam Xenophon lib. 2. ἐπιχάρμου μάλιστα commendat,

..... ἐπιχάρμου πόνου πολλῶν πάντα τ' ἀγαθ' οἱ θεοί, id est,
Convenientibus laboribus vendunt nobis omnia bona divi.

Plutarchus tamen in Commentario ἐπὶ πολλοῦ παρανομίας, aliter, nimirum ad curiositatem, hæc accommodat. Sicuti, inquit, gallina proposito sepe alimento in angulum aliquem sese subducit, ubi vel in sterquilino unicuique apparet hordei granum; ita curiosi in medio sitos sermones & historias, & de quibus nemo prohibet aut indignatur quæri prætereuntes, occultata & latentia cujusque familie mala colligunt.

..... Rimatur vigili Sophia secreta labore,
Qui cupit æonia fronda honore tegi.

DISCIPLINA & institutio domestica.

C Luscinia, tanquam lucinia, putatur dicta Isidoro, quia suo cantu indicare dici surgentis exortum solet. Varro & Plautus Lusciniam quoque vocant, quod luctuose canat; estque Latinis philomela, ac Grecis φιλόμελα, quod cantus amet; itemque ἀείδω, ab Æolico verbo ἀείδω, quod similiter est canere. De pullos vero institutione à parentibus Aristoteles lib. 4. de histor. Animal. cap. 9. ex versione Gazæ satis raram in medium affert. Jam vero, inquit, luscinia modulos docere suos pullos, versusque quos imitantur tradere visa est, utpote cum non perinde locatio, ut vox per naturam proveniret, sed acquiri posset per disciplinam & studium. Unde homines quoque locutione utentur varia, cum vocem omnes reddant eandem. Idem Plutarchus in libro de solertia animal. & Ælianus lib. 3. cap. 40. testantur. Commendatur autem hac similitudine domestica & laudabilis institutio sive parentum seu præceptorum, qui loco parentum censendi sunt. Nam secundum poetam,

..... Adeo à teneris assuescere multum est.

Quod à philosophis sumpsit. Nota enim est Aristotelis sententia 2. Ethicor. Nicom. cap. 1. ἡ μὲν εὐδαιμονία τὸ εὖ ποιεῖν ἢ εὖ ζῆναι ἐστὶν ἐπιτηδεύειν, ἀλλὰ πρῶτον μὲν πατρὸς, ἔπειτα δὲ τοῦ πατρὸς. Id est, non parum refert, sed per quam multum, sic ne an sic à pueris assuescamus, imo vero totum in eo positum est. Et Claudianus 4. Consul. Honorii idem monet,

..... Interea Mævis animus dum mollior instet,
Et qua mox imitère legas, nec desinat unquam
Tecum Græca loqui, tecum Romana vetustas.

Disputat autem Plato de hac puerili institutione ac disciplina, tum alibi sa pius, tum potiss. in lib. 2. & 6. de legibus, quæ omnia cognitione sunt admodum digna.

..... Ut canere alma docet pullos philomela tenellos,
Sic genitor quætos formos & ipse pius.

K 3

DL

DISPUTANTES.

Artifices industrii ad silicem & focum lucernas suas accendunt, & operi se accingunt alacres. Contra nugatores à verbis ad verbera & cædes deveniunt frequentes. Ut veritas ex disputatione patet & elucescit. sic altercando amittitur. Inde Boethii epigramma:

De Silicis venis excussa ut semina flamma

Excipit arenæ fomitis materia;

Inde suam accendunt pro se sibi quisq; lucernam.

Exemplo, & cæcas discutunt tenebras.

Sic disceptando studiosi in luminis oras

Verum ipsum è læbris excutunt facile.

Contra, altercando, nimis id plerumq; Sophista

Funditus evertunt insidiosa cæbers.

DISSENSIONES Potentum.

DE vehementi ac continuo attritu lignorum ignem tandem excitantium ita Plinius lib. 16. c. 40. Calidæ sunt & morus, laurus, hedera, ac omnes, ex quibus igniæta fiunt. Exploratorum hoc usus in castris pastorumq; recepit, quorum ad excutiendum ignem non semper lapidis occasio est. Teritur ergo lignum ligno, igne enq; concipit attritu, excipiente materia aridi fomitis, fungi vel foliorum facillime concipientium. Sed nihil hedera præstantius, quæ teratur, lauro quæ terat. Hæc ille. Duos tamen lauri bacillos hoc etiam præstare experientia quoq; testatur, & qui de Indis scripserunt, idem adhuc cum aliis lignis calidioribus ibidem usitatum esse fieri perhibent. Hoc vero inventum, ut alia multa (nempe in Græcia) Mercurio tribuit hymnus græcus ad ipsum scriptus. Sic etiam arboribus sylvarum ventorum vi inter se collicis ignis elicitur, unde Lucretius lib. 5.

Exprimitur validis extritis viribus ignis,

Et micat interdum flammæ fervidus ardor,

Mutua dum inter se rami stripesq; terantur.

Non aliter ex potentiorum dissensione & ira semper graviora quam alias pericula oriri certum est.

Damna dat atq; facit vis vi collisa potentum:

Ranorum attritu ut flamma resultat edax.

DIVITIÆ vera.

EGregia, Plinio teste, etiamnum Topazio gloria est, suo virenti genere, & quum reperta est omnibus prælatæ. D. Hieronymus paulo aliter describit: Aureum, inquit, habet colorem, & ætheream claritatem; atq; quando solis ardore tangitur, omnem superat gemmarum splendorem. Deus est anima fidelis, sed auro sapientiæ, quæ est Christus: fulgore præcui quæ æra penetrant, atq; ad Deum Patrem, mediante Christo, peringunt; & gloriæ Dei, quæ irradiata totius mundi gloriam omni ex parte superat.

DOCTRINA Solida.

CArpio, folius Benaci lacus in Italia alumnus, (ut vult Bellonius, cum Hipp. Salvianus etiam in lacu quodam prope Alutum Campaniæ oppidum reperiri eum tradat) videtur esse piscis ex truttarum genere, teretior tamen est corpore, pedem raro excedens. Facit huius mentionem Benabus in histor. Veneta, qui & ipse affirmat, tantum in Benaco illum pasci. Cum vero optimi sit nutrimenti, & propter raritatem magni pretii, lautioribus Italarum mensis plurimum expetitur, atq; ideo frigus & salitus, vel etiam aromatibus conspersus ad longinquiora loca deferri solet. Hunc autem fabulo vesci vulgo creditur, ut etiam de thymallis & aliis nonnullis piscibus traditur: & Joan. Palazius in symbolis Italicis scribit se experientia observasse, rem ita habere. Alludit eodem & Hieronymus. Præclarior in terribilissimo carmine, quod inscripsit, *Carpio*. Optimum autem optimum est huius rei accommodatio ad animarum nostrarum prætantiss. pabulum, quod ex facis literis illæ petere possant & debent. Quo pertinet insignis locus Cl. Alexandr. *supra*. sub init. Operamini, inquit Dominus, non cibum qui perit, sed qui manet in vitam æternam. Sumitur autem nutrimentum & per cibos & per verba, &c. Sunt enim etiam animæ propria habentes nutrimenta, & aliæ quidem augentur per agnitionem & scientiam, aliæ vero per Græcam pascuntur philosophiam, cuius, quæ admodum nunc, non est quidvis esculentum. Præclara etiam sententia est 8. Proverb. *λαβετε διδασκαλιαν* *καθως χρυσον*, Accipite disciplinam meam, & non argentum, doctrinam magis, quam aurum diligite; ut habet vetus versio:

Scilicet est quovis doctrina potentior auro,

Has ergo ingenii collige divitias.

D O L O S I homines.

Rem totam hujus sive Symboli sive hieroglyphici narat & explicat omnium pulcherrime B. Basilis in hexaem. prout hunc ejus locum iclegit Simeon Logotheta, eamq; Latine vertit Simon à Maille, Archiep. Turone. Velim itaque, ô homo, dolosorum ac maleficorum exemplum fugias, in imbecilli etiam animalculo fraudis pluitimum deliq; animadvertens. Cujusmodi istud est: Cancro summo carnis ostreorum desiderio tenetur; sed propter testæ ambitum, difficilis illi est hujus præda. Teneram enim ostreorum carnem firmissimo natura munimento circumvallavit, quo fit, ut *regrediens*, testam habere silicem dicantur. Atque ubi duæ illæ conchæ cavæ ad amissim inter se commissæ ostreum circumplexæ fuerint, vanas atq; inutiles cancro denticulatæ forcipes sint necesse est. Quid igitur facit? Cum deprehendit prædam optatam in serenis ventosq; carentibus locis cum volaptate, apricantem, atq; ad solis radios suas pendentem conchas, tum calculo clam interjectione commissuram impedit, atq; vitium suarum imbecillitatem ille hoc artificio adjuvare dignoscitur. Hæc illa est animalium, quæ & ratione & voce carent, malitia. Talis est, qui fratrem dolo aggredditur, quiq; proximi angustias observat, atq; alienis calamitatibus insolentius exultat. Eodem fere modo B. Ambrosius & ipse in hexaem. Veteratoriam autem hanc cancri calliditatem late describunt Oppianus, Plutarchus, Plinius. Volunt quidam, dum ostrea pisciculis capiendis aperta teste inhiant, sic illorum dolum à cancro confundi. Unde etiam originem hujus hieroglyphici desumpsit Jul. Caf. Capaccius. Sed vere ne ista sic se habeant, Rondeletius disputer. Symbolica certe sunt atq; ideo huc pertinet veteris poetæ apud Ciceron, illud: *Qui alteri exitium parat, eum scire oportet, sibi paratam pestem, ut participet, parat.* Adagium item: *Captantes capimur, Malum consilium consultori pessimum, incidit in foveam, quam fecit faber, quas alius fabricavit, gestat compedes, Perills Taurus; & similia.*

O bene factum! alius qui fata inimica parabat,

Se magis astutum reperit artificem.

D O C T I alius minus doctis profunt.

Regnum Aristoteles, Plinius, & alii nominant quoq; Regem & Senatorem avium, eumq; cum Aquila pugnare ferunt: ac esse hunc alium à passere Troglodyte, quem Aetius lib. 11. c. 15. tanquam efficacem remedium contra calculum tam renem, quam vesicæ commendat, facile probari posset, si brevis nostris instituti operis pateretur. Quamvis vero à plerisq; nomina hæc confundantur, putant tamen rerum naturalium petiti Regulum sive Trochilum alium esse, alium vero passerem Troglodytem, pro quo quidam recentiores perperam Moracillam, sive Græcis *οικονομο*, accipiunt. Notus autem est apologus, Regulum cum Aquila de celeritate volandi, quæ hæc alias aves non cessit, contendisse, ac instituto certamine, clanculum supra dorsum hujus regulum confedisit, & ad præfinitum locum delatum subito inde evolasse, & ita victotiam obtinuisse: atq; ideo ajunt ab eo tempore inter ipsos inimicitiam extare. Non aliter cum multi suo ingenio vel natura parum præstare possint, sæpenumero tamen adjumenta ab aliis sibi asciscunt, quibus facile emergere, & non raro ad majora ascendere queant. Idq; si fieri concedatur absq; injuria & detrimento ac supplantatione aliorum, non adeo est improbandum. Alioquin præceptum Plutarchi, in libello de gerenda Republ. expositum, cui etiam hæc fabula eleganter est inserta, in hac parte locum habebit. Sic enim ille inquit: Tales igitur viri sunt tenendi, iisq; adherendum nimirum, de quibus est maxima opinio virtutis & auctoritatis: nec quomodo Æsopi regulus humeris aquilæ vectus subito evolavit, & sic avertit; ita eorum suffraganda gloria, sed ab iis amice & cum benevolentia accipienda. Lucas Contilis ascribit: **NEC USITATA NEC TENUI FEROR**, ex Horatio lib. 3. oda 20.

Regulus est Aquila auxilio defertur in auras:

Sic quævis docti mittitur ingenio.

Hieroglyphicon nobis candida mente præditis conveniens, qui Eruditorum veterum & Neotericorum scriptis adjuti, hujus additamenti initia qualiacumq; sint studiosæ juventuti consecramus.

D O.

Anubis nomen Ægyptiis familiare, nota pictura fuit. Quid de ea docti sentiant paucis verbis indicandum. Hebræi tria verba retinent, ex quibus Ægyptii hieroglyphicam tabellam Anubis sui sculpsisse videntur. Primum est *Naba*, quod significat prophetavit, vaticinatus est, prædixit ventura, prædicavit. Anubis igitur hieroglyphicon est doctoris, prophetæ, vatis qui tum in Ecclesia, tum in politica rerum administratione de rebus futuris homines admonet, quos in officio tot prædictionibus continere cupit. Sed cur caninum caput Anubi tributum est? Alterum verbum igitur & significatum attendamus. *Nabac* significat latravit, allatravit, clamavit, & de canibus nominatum dicitur. Inde fortasse *babbar*, latrare: & si ad alia bruta extendamus *boob, baib, bla*, & Latinum *boo*, id est, clamo. Eruditissimus Physiologus de cane loquens, sunt, inquit, qui lingua Ægyptiaca Anubis canem dici affirmant. Servius autem in Virgil, Anubis lingua Ægyptiaca canis dicitur, sub cuius forma colebatur Mercurius. Virgilius ipse verbi Hebræi significatum expressit, *Aneid.* lib. 8.

Omnigenumq, Deum monstra, & latrator Anubis.

Diodorus Siculus lib. 4. Canis tum venationi, tum ad custodiam prodest. Propterea Deum qui apud Ægyptios, Anubis vocatur, capite fingunt canino, quem volunt corporum lisdas atq, Olsidis fuisse custodem. Et paulo post Anubis (inquit) canem, Macedo lupum insigne atmotum tulit. Apulejus vero metamorph. lib. xi. Ille superum commeaor & Inferum, nunc atra, nunc aurea facie sublimis, atollens canis cervices arduas Anubis, lava caduceum gerens, dextra palinam virentem quatens. Lilius Gyraldus Syntag. 9. De diis gentium habet multa de Anubi, quorum nonnulla hic appingimus, quæ tertiam Hebræi verbi *Nabbat* significationem, ut & primam respiciunt. Idem enim est, ac intueri, videre, aspicere, conspiceret. Anubis igitur, inquit Gyraldus, ab Ægyptiis Mercurius vocatus est. De eo multa Plutarchus profert lib. de lisdæ & Olside, Tertullianus Apologet. & D. Augustinus 2. lib. de Civit. Dei Anubin Cynocephalum appellant. Lucanus de eodem.

Nos in templa tuam Romana accipimus Istin,

Semicanesq, Dios, & sistræ moventia iudum.

Et Sedulius in opere Paschali:

Quis furor est, qua tanta animos dementia ludit,

Ut volucrem, turpemq, Jovem, corvumq, draconem,

Semihominemq, canem supplex homo pronus adoret?

Quæ autem tribus lineis ex Plutar. Lilius expressit, Goropius pro suo more longo verborum tractu producit Hermathen. lib. 6. Anubis, ait, capite canino pingebatur, qui in hieroglyphicis ejus telleragebat, qui nobis iter ad custodiam & tutelam nostri demonstrat, quem Hermanubis etiam vocarunt, Plutar. hæc de re ita: *ὁ δὲ ἀναφαιρῶν τὰ βέβαια καὶ τὸ ἀποφαιρῶν ἀνοβίς ἀνοβίς, ἰσὶ δὲ τῶν ἑσπερίων ἡμετέρας, ἰδὲ ἐστὶν ἡμετέρας, ἰδὲ ἐστὶν ἡμετέρας, ἰδὲ ἐστὶν ἡμετέρας*, id est. Ratio atq; sermo nobis cælestia & superiorum laiones declarat, Anubis est, qui & Hermanubis vocatur. Credidit fortasse ab *anub*, quod sacrum notat, vocatum Anubin. Paulo post. Anubis igitur caninum caput habet, ut moneat, neminem, nisi sagacem, iter ad custodiam posse monstrare, nec iter hoc docere, nisi quod docet ipse prius norit. Demonstrat præterea eum, qui docet animosum esse debere, & audacter latrare contra ignoantes. Canem autem symbolum doctoris esse, non de vetusto tantum nomine, sed etiam ex hâta discas, apud quem dicit Dominus, c. 36. Speculatores ejus cæci omnes, nescierunt universi si canes muti nō valentes latrare, videntes vana, dormientes & amantes somnia; & canes impudentissimi nescierunt saturatē; ipsi pastores ignoraverunt intelligentiam. Hic videmus, populi sive Pastores, sive Doctores, sive Episcopos canes vocari: quoniam ipsorum sit tum scire & videre quid in omnibus fieri oporteat; tum sublata voce & magno animo docere veritatem, & lupos omnes a grege, quem custodiendum acceperunt arceret. Accusat ergo eos Deus, quod non solum non doceant & latent contra ignoantes; sed ne ipsi quidē videant & sciunt veritatem. Tum etiam ratorum abesse, ut gregem pascentem contra lupos custodiant, ut ipsi nec perpetuo prædis inhiant, avaritia nunquam satianda. Non habere itaq; eos, quæ in bono cane laudanda sunt, sed ea, quæ in hoc animali sunt vituperanda, voracitatem, scilicet, impudentiam, & pro vigilia alium

Altum soporem, Ex his itaque & Anubis interpretatione liquet, custodia doctoribus Anubim præsi-
dere: cui si Herma nomen præponas, idem fuerit ac si diceretur, publicus monitor ad custodiam
iter monstrans. Miror Pierium pro impudente hominem canino capite pinxisse; cum Anubis sic pin-
geretur pro eo, qui custodiam tuti: iamque homini demonstrat; tum quia canis custos, ut nomine suo
scientiam indicat, tum quod contra veritatis & sapientiæ desertores non dentes modo: sed animum
etiam & latratum habere oporteat. Præterea custodia doctorum sagacem decet esse, partim in rerum
causis inveniendis & explicandis, partim in discipulorum ingeniis agnoscendis atque tractandis; tum
etiam vigilem, ne quis error, ne quod peccatum, ne qua fraus irrepat. Quamobrem in sacris Isidis A-
nubis præcedebat uti doctor & demonstrator tutelæ omnium, cuius ritus causam nequicquam ab
aliis interrogas. Quod vero custodiam potissimum doceret, palmæ ramo & caduceo ostendebat,
quorum hoc læva, illum dextra portabat; indicans se pacem demonstrare ac victoriam: pacem qui-
dem cum Patre cælesti, victoriam vero adversus Draconem & mortem; quibus rebus tota humani
generis tutela continetur. Eo enim omnis religio, omnes ritus, omnes cæremoniæ spectant; ut disca-
mus qua via, quo deprecatore, quo medio pax nobis cum æterno patre sit concilianda, & victoria
adversus cæcæ demonis, mundi & carnis insultus consequenda, quò ab interitu æterno custodia
mur. Hæc Goropius. Quæ subijciuntur eodem loco, ita videntur explicanda, nempe quod per Do-
ctores ducamur ad Isidem, nempe Patris æterni sapientiam & veritatem, per quam (est enim via no-
stra) ad Patrem pervenimus. De his autem nonnulla in dictione *Sapientia æterna*. Libro autem deci-
mo sexto hieroglyphicorum idem Goropius vult Anubim fuisse Spiritus sancti *ἱερογλυφικῶν*: quod Spi-
ritus Dei totam mundi machinam, & quicquid in ea continetur, in essentia & natura sua custodiat.
Sed hic paucis majoreque cum observantia philosophandum esse censemus.

DOCTI *Sapientes.*

Nonnullæ plantæ reperiuntur, quæ propter tenacem & copiosum adeo succum alimentarium,
humidique proprii cum calore missionem satis convenientem, diu integræ grato virore super-
sunt, ne insuper à terra avulsæ, ac laquearibus ædium suspensæ, si modo non nihil circa radices inter-
dum humectentur, per annum & ulterius non solum virent ac crescent, sed etiam flores producant.
Inter quas Aloë imprimis, itemque Sempervivum, ac Telephium quorundam, vulgo Crassula dicta,
potissimum numerare licet. Ita viri docti & sapientes grato promptoque labore, sineque omni invi-
dia suæ eruditionis, virtutis, ac prudentiæ monumenta libenter posteritati communicant ac conse-
crant, memores voti egregii apud Propertium,

Atta men exiguo quodcumque è pectore vivi

Fluxerit, hoc patria serviat omne meæ.

Quare etiam recte in illis adhuc quasi vivere, & quamplurimis prodesse hoc pacto censentur, nec il-
lorum præclara dicta ac facta ulla unquam abolere potest vetustas: ut recte Ovidius cecinit:

Vivitur ingenio; cetera mortis erunt:

Et alibi idem Propertius:

At non ingenio questum nomen ab ævo

Exciderit ingenio stat sine morte decus.

D O L O R.

Ieremias cap. 31. v. 19. & Ezech. 31. 13. Eorum qui vehementer solliciti sunt ob aliquod peccatum
magnum scelus, aut ad triste nuncium graviter dolent, gestum exprimunt hieroglyphico hominis
femur percussis. Eiusdem meminit Plautus in Melite glorioso, Act. 2. scen. 2.

--- in femine habet lævam manum,

Dextera digitis rationem computat, feriens femur

Dexterum ita vehementer, quod factu opus est agere suppetans.

Et Ovidius Metamorph. lib. 11.

Et conata femur moerenti plangere dextra,

Robora percussit, &c.

Quod

Quod Homerus pridem de Ulyffe dixerat, Odyss. 13, v. 198.

--- *καὶ τὴν ἀνὰ κρητὸν ἔφατο*, Id est,

Et sua percussit famora.

Flevisse etiam & manibus dejectis loquutum fuisse eodem loco refert.

D O L O R *crefcens.*

DE Crocodilo, terrestri simul animali & aquatili, alibi quædam dicta sunt. Qui vero accuratam illius historiam plene cognoscere cupit, legat Herodotum lib. 6. Aristotelem 9. hist. an. cap. 6. Diodorum Siculum lib. 1. Achill. Statium lib. 5. de Clitoph. & Leucipp. Heliodorum in Æth. Solinum cap. 35. Plinium lib. 8. cap. 25. & Ammianum Marcellin. lib. 22. Herodotus quidem ac Strabo urbis etiam Crocodilo poles meminerunt. Inter alias hæc Crocodilo esse proprietas fertur, ut quædiu vivit, crescat. Vivit autem longiss. tempore, ut Plinius scribit, quamvis Plutarch. *de ind. 19. cap. 60.* annorum spatium non excedere eum asserat. Problema autem, an semper crescat Crocodilus, & quæ sit ejus causa *φύσις*, Magnus ille Scaliger in exerc. ad Cardan. enucleat. Ex eo sane Nobilis vir, Bernard. Rota Neapolitan. dolorem ob amissam conjugem suam perinde crescere ac augeri, quamdiu vivat, hæc Crocodili effigie exprimere voluit, teste Scipione Admirato in Dial. Italico Impressis. Quo referendi sunt Ovidii elegantiss. versus 2. Trist. 5.

Mens tamen ægra manet, nec tempore robora sumit,

Affectusq; animi, qui fuit ante manet.

Quæq; mora spatios, suo coitura putavi

Vulnera, non aliter, quam modo facta, dolent.

Scilicet exiguis prodest anno sa vetustas,

Grandibus accedunt tempore damna malis.

Præclare etiam Cicero disputat. 3. Tusc. ægritudinis ex vetustate elevationem non in die esse positam, sed cogitationem diurnam, nihil esse in re mali, mederi dolori. Hæc cigitur ubi abest, frustra in tempore queritur remedium. Sic Artemisia illa Mausoli Cariae Regis uxor, quæ nobilitate illud Halcarnaffi fecit sepulcrum, quamdiu vixit, vixit in luctu, eodemq; etiam confecta contabit.

Noster saepe dolor pariter cum tempore crescit,

Non secus ac Nilis bellua vasta solet.

D O M U S *amicia, & quidem Optima.*

EX Plutarchi libello *de quædam* adducitur Adagium *rex dicitur*: *Cochlea vita*: Domiporta enim hæc est, Cicero in 2. de Divin. ut hallucinentur docti viri, qui quod à Cicero de Cochlea dictum est, *Terrigenam, herbigradam, domiportam, sanguine cassam*, testudini tribuerunt. Testudinis enim sanguinem Plinius claritatem visus facere, suffusionesq; oculorum tollere asserit. Sed hoc nostrum hieroglyphicon de iis usurpabitur, qui vel à forensi luce remoti fugiunt omnem turbam et tumultum, vel domi latitantes cavent sibi à periculis & injuriis, quibus expositi sunt, qui vivunt peregre. Celebratur enim illud: *rex dicitur, rex dicitur*. Et G. J. suam cuiq; domum tutissimum esse refugium & receptaculum dixit. Jucundum etiam est Claudiani Epigramma de sene Veronense, extra pomaria sui agelli nunquam egresso, & Ovidianam sententiam nemo nescit: *Bene qui latuit, bene vixit*. Bene qui latuit, nempe cum ratione & judicio, & ubi necessitas, forte etiam utilitas publica sic exigit. Nam & hæc in parte *ut reges* imprimis servandum. Inepti enim sunt, qui, ut Seneca ait, adeo in latebras refugerunt, ut putent in turbido esse quicquid in luce est. Inter se ista miscenda sunt, & quiescenti agendum, & agenti quiescendum est. Quidam aureum illud *rex dicitur* *causæ ascribunt*: alii ex Persio, **T E C U M H A B I T A**. Referenda item hæc: quæ in laudem *ut reges* alibi adducta sunt. Et simul Horatius in Epodis,

--- *fuge magna licet sub paupere tecto*

Reges, & regum vita præcurrere amicos.

Pulchrè etiam in hanc rem Turpillius, in Lindia:

Profecto ut quisq; minimo contentus fuit,

Da fur-

Ita fortunatam viam duxit maxime:
Ut Philosophi ajunt isti, Quidvis sat est.

Etenos ex Neoterico addamus,

Exemplo domi porta tibi sit cochlea, quicquid
Exoptastuto consensisse domi.

D O N A Dei alius communicanda.

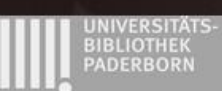
Nubeculae mites & irriguae pluviam suavem ac utilem super prata virefcentia ac floruscultorum
variorum amoenitate undiq; referta leniter effundentes, vivifico illo ac suaviumore intra ter-
ra viscerâ attracto plurimum reficere & latiora reddere solent: absq; illis vero, siccitate & squalore
plane exarescunt, Unde Propheta Jeremias, cap. 51. Dante eo vocem multiplicantur aquae in caelo.
Similiter quoq; viri docti & prudentes multarum rerum peritia excellentes, dona sua à Deo ipsis
concessa non invidè occultant, sed divino imprimis auxilio adjuti de omnibus bene mereri, ac liber-
raliter Scriptis dictisq; suis egregiis universis prodesse student, diligenter operam dantes, ne secun-
dam sanctum patrem Davidem sint tanquam *terra sine aquis*, aut (quemadmodum
sanctus Judas Apostolus loquitur) nubes sine aquis, sibi tantum viventes sine ulla aliorum utilitate.
Sic vir Dei sanctus Moses Deuteronomii trigessimosecundo optat ut concresecat in pluviam doctri-
nae suae, ac fluat ut ros eloquium ipsius, quasi imber super herbam, & tanquam stilla super gramina.

D O N A Dei.

Comonefacit Timotheû discipulû S. Apost. 2. Tim. 1. 6. ut exsuscitet donum, quod accepit à Deo.
Αναμνήσθη τὸ δῶμα (inquit) *τὸ ἐν σοὶ*, &c. Comonefacio te, ut exsuscites
donum Dei, quod est in te, &c. *Αναμνήσθη* significat ignem pene extinctum rursus excitare: & saepe
usurpatur pro, rursus accendere calorem in corpore pene extinctum. Est autem gratuitum Dei
donum *τὸ δῶμα*, viva quaedam flamma in cordibus renatorum accensa, qua in nituntur caro
& Satan variis machinis suffocare. S. Apostolus igitur suum discipulum comonefacit, ut illam
flammam magis ac magis foveat & exsuscitet. Nam ut flamma facile extinguitur, nisi flabello, im-
positis subinde lignis excitetur: Ita Dei & Spiritus S. dona in renatis paulatim dispereunt, nisi assi-
due excitentur: quod fit perpetua sincerâ doctrinâ auditione, lectione, meditatione, sancta invo-
catione, exercitiis poenitentiae, claritatis officii, infirmitatum nostrarum consideratione, repugnando
subitis affectum incendiis, sustinendo pericula & certamina in vocatione licita. In hujusmodi exer-
citiis excitatur Dei donum, crescit gratia gratis data, spiritus imperium adversus carnem in dies
apparet.

D U X viae & vitae.

Pompilus piscis est pelagijs, & circa naves frequens, quas & comitari eum, & in portum tuto de-
ducere tradunt Oppianus, Athenaeus, Alianus, Ovidius & Plinius. De experientia autem ipsa at-
testatur Rondelcius, Hinc & *ὁ δὲ δὴ* dicitur, tanquam servator navigantium, ut apud
Eustachium & Varinum in *ἱστορίαις* legimus: Quod ubi minus secure naves agi in pelago animadvertat,
praenotatione sua tutum iter demonstrat, ut P. Bellonius tradit, Hinc & Neptuno & incolis Samo-
traciae sacrae est. Quod si nauta huic suo duci magnam habent gratiam, & eum sanctè veneran-
tur: quam gratiam referent memores discipuli fidei suae magistris, qui Ulyssis exemplo illorum aures
ad virtutis & sapientiae portum salvos perducunt? Juvenalis quidem in hanc rem divinum votum
est Sat. 7. & accurata Aristot. disputatio 1. Eth. 1. Graviss. etiam Artemidorus 2. Onirocrit. 74. di-
xit: *Ὁ δὲ δὴ ὁ δὴ δὴ*, *ὁ δὲ δὴ* dicitur, *ὁ δὲ δὴ* dicitur, *ὁ δὲ δὴ* dicitur, *ὁ δὲ δὴ* dicitur, *ὁ δὲ δὴ* dicitur.
Parentes & praeceptores sunt dii similes. Alteri scilicet in vitam inducentes: alteri vero, quomodo
vita in situenda sit, docentes. Non minus recte usurpari etiam hoc hieroglyphicon poterit ab iis, qui
inter varios hujus mundi casus, tanquam in Oceano quodam jactati, omnem spem suam in Deo col-
locant, eoq; duce & comite ex omnibus periculis emergunt. Igitur secundum Synesium in epist. 92.

ἱεραὶ τῶν μαρτύρων ἰσχυροὶ δόξῃ: Deus cuiusvis & dicti & facti auspex esto. Quem sic alloquitur Boetius
lib. 3. metropol. 9.

*Tu requies tranquilla piis, te cernere finis,
Principium, vector, dux, semita, terminus idem.*

Duce navis eat.

*Pompilus hic navim tuto prope littora ducit:
Unus sed mihi sit duxque comesque Deus.*

HIEROGLYPHICORUM COLLECTANEA, EX VETE- RIBUS ET NEOTERICIS DESCRIPTA, LIBER TERTIUS, EBRIETAS.

*Erstatur in ore vulgi Sapientis Poëtæ dictum,
Est modus in rebus, sunt certi denique fines,
Quos ultra citraque nequit consistere rectum.*

Vino sobrietas *in rebus* (ut loquitur Theognis) utendum esse monet ad virium debilitatarum recreationem & lætitiā, sed non ad ebrietatem, quod etiam ubiq; in sacris literis serio nobis proponitur ac explicatur. Unde D. Basilius, homil. de Ebrietate, hanc non immerito vocat *depravatam* seu arcem omnium flagitiorum. & Athenæus lib. 10. *μηνόσθησιν οὐκ ἔστιν εὐδαιμόνιον*. Quod ut ubiq; hominibus inculcatur; ita certe deplorandum est, nihilominus hoc vitium maxime detestandum adhuc esse non solum nimis commune, sed apud multos ferme haberi virtutis loco, cui etiam præmia proponantur, ut olim à Mithridate factum accepimus. iis qui plurimum biberint. Hieroglyphicum exhibet in mensatres calices, ultra quos sobrietas inebrietatem desinere videtur. De his dictum,

*Sit tibi, ne noceat, vini moderatior usus:
Prima sitis, curas altera poela levat.*

Et paulo fufus à quodam Epigramm.

*Tres vitis profert uvas, tria pocula mensa,
Si cir cumspicias, apposita esse vides,
Multatribus vicibus docet hac pìctura bibendum;
Scilicet ut sedent pocula prima sitim:
Altera rancorem cruda de pectore pellant,
Firma valetudo quo tua membra beet.
Tertia sed misce tibi pocula propter amicos,
Inter quos maneant gordia vincla decet.*

ECCLESIA Dei.

Hortatur Propheta pios, Psal. 122. ut quæ ad Ecclesiæ pacem pertinere videntur pro virili parte sincero cordis affectu procurare velint. Et si quis sanctæ Ecclesiæ Catholice membrum decorum domus Dei viventis non diligit. Hic autem mihi occurrit hieroglyphicon eximium Ecclesiæ ex Luna desumptum, quod in gratiam hujus Ecclesiæ filiorum explicare non gravabor, Theologorum vestigia sequutus:

1. Luna cum reliquis astris a summo illo mundi totius opifice per Verbum *ipsum et ipsum* condita